

Edgar Savisaarel ilmub paljastusteos „Tõde Eestist“

Foto: ajaleht Pealinn

Mul on lugejatele hea uudis. Selle aasta aprillis avaldatakse kaheköitelise raamatu „Tõde Eestist“ esimene köide, mille autoriks Edgar Savisaar. See on rahvusvaheline raamat, mis antakse välja inglise keeles. Teose ilmumist presenteeritakse korraga nii Tallinnas ja Viinis kui ka Singapuris.

See raamat on kavas olnud ammu. Teda hakati kirjutama juba paralleelselt Savisaare monograafiaga „Peaminister“. Raha selle väljaandmiseks ja levitamiseks maailmas hakati koguma rohkem kui kümme aastat tagasi.

Uus monograafia mõõtu teos tuleb Savisaarel juba 14. ja 15. tema paljutahulises loomingu.

„Tõde Eestist“ sisaldab nii publitsistikat kui ka poliitikat, nii filosoofiat kui ka ajalugu. Raamat vastab küsimusele: mida on maailmal ja eriti Euroopal meie vigadest õppida? Ilmu ei ole ainult skandaalide raamat, kuigi selles on põhjalik ülevaade nii Siim Kallase ja Mart Laari kui ka Toomas Hendrik Ilvesega seonduvatest lugudest, mis osaliselt on inimestel võib-olla juba ununenud. Teisalt vajavad aga väljatoomist ka uued faktid.

Kõnealune monograafia erineb kindlasti täna igapäevaselt ajakirjandusse paisatavatest poliitilistest kuulujuttudest, mille allikad on läbinisti anonüümsed ning mille eesmärgiks on tõde moonutada, mitte seda täies ilus paista lasta. Tõega on Eestis ju tegelikult kehvad lood, sest kui vaadata seda, kuidas siinmail mäsitakse kinni mitmed lausa rahvusvahelise haardega skandaalid ja pidevalt ilustatakse Eesti tegelikkust, siis peaks uus raamat olema kui sõõm värsket õhku meie läppunud avalikkuses. „Tõde Eestist“ kisub külmade, dokumenteeritud faktide abil alasti mitmed „kuningad“, kes on sundinud avalikkust valetama nii iseendale kui ka neile.

Eesti vajab enesepuhastust, ning selleks pole muud võimalust, kui lahti rääkida mitmed justkui ammu teada lood meie poliitilises pagasis.

Seda raamatut on ammu oodatud, ent mis seal salata, seda on ka kardetud. Arvan, et mitmed tänased võimurid annaksid oma parima, et vältida selle avaldamist või kahjustada selles raamatus esitatavaid tõdesid juba eos. Selleks püütakse võib-olla käsikirja juba enne ilmumist kokku määrada poliitilise poriga, nagu Eestile on kombeks. Aga see võib ainult kasvatada raamatu lugejaskonda, ka Eestimaal. Mina küll usun, et võõrkeelsetele versioonidele järgneb peatselt ka uus eestikeelne raamat. See on kui värsket uuenduslik tuuleil Savisaare loomingus. Seni on tema raamatud ilmunud kõigepealt eesti keeles ja hiljem koostatud tõlkevariant, seekord tuleb vastupidi.

Savisaare raamatud on avaldamisel mitmel pool maailmas. Palju lugejaid leidis soomekeelne „Peaminister“ ning ettepanekuid selle raamatu avaldamiseks on tulnud ka Leedu, Läti, Austria ja Venemaa kirjastajatelt ja äri meestelt. Võimalik, et ka oodata-olevast monograafiast tehakse lisaks ingliskeelsele ka saksakeelne versioon, sest sellegi vastu on huvi tuntud.

Ei taha ennustada, aga „Tõde Eestist“ pretendeerib Eesti poliitiliseks bestselleriks nr 1. Sest Edgar Savisaar on üks kõige informeeritumaid selles, mis Eesti poliitikas tegelikult toimub. Ja kui tema tegelik sõnum pääseb avalikkuse ette, siis on sel kahtlemata suur mõju Eesti avalikule arvamusele.

Paavo Pettai, kirjastaja

Loe veel lk 5

Bruno Saul 80-aastaseltki endiselt reibas ja mõtteergas

Ajalugu ja selles tegutsenuid võib vaadelda erinevast vaatevinklist. Mõistagi on lahknevaid arvamusi ka aastail 1984–1988 Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehena töötanud Bruno Sauli kohta. Tema olulisust Eesti lähiminevikus on aga raske vaidlustada. Narvas sündinud mees omandas erialase hariduse Tallinna Elektrotehnika Tehnikumis ja M. A. Bontš-Brujevitši nim. Leningradi Elektrotehnika Sideinstituudis. Et omas ajastus tippu jõuda, tuli tal lõpetada ka kõrgem parteikool. Töötee algas Sideministeeriumi asutuste insenerina ning jätkus ENSV Vabariikliku Raadiokeskuse ülemana, Sideministeeriumi peainsenerina, sideministrina, tänapäeva mõistes asepeaministrina, NSV Liidu kaubandusesindajana Saksa Demokraatlikus Vabariigis, pangandustegelaseks, õppejõuna. Praegu algavad Bruno Sauli päevad ujumisega koduses basseinis. Küllap tänu tervislikele eluviisidele on temas püsinud ka reipus ja energia, vaatamata sellele, et 8. jaanuaril tähistas see riigitegelane 80. sünnipäeva.

Juubelid omajagu väsitavad. Samas annavad head soovid lähedastelt, sõpradelt ja tuttavatelt uut energiat ja elujõudu. Kuidas tunnete end pärast 80. sünnipäeva pidamist? Olen alati suure lugupidamisega suhtunud inimestesse, kes on end 80. eluaastani välja vedanud täie elujõulisuse juures. See ei ole ainult geneetiline garantii. Ka oma juubeli püüdsin suunata elujaatavuse rajale, ja tänu sõpradele see õnnestus. Oma pere noorus täitis selle õhtu särtsakuse ja muusikalise huumoriga nii, et järelkajad on positiivsed, ise aga ammu-tasin sellest koosviibimisest

uut elujõudu ja indu tegutsemiseks nii tööl kui ka puhkehhetkil. Ka Euroakadeemia (kus töötan emeritprofessorina) sellekohane koosviibimine oli tervislik.

Usutavasti pole te nn toasistuv pensionär. Kuidas mööduvad teie argipäevad ja puhkepäevad praeguses väarikas eas. Millised on harrastused, või tegelete veel ka teisemate asjadega? Toas istuda tühjalt tõesti ei õnnestu. Hommik algab normujumisega kodubasseinis (ca 100 m). Sellele järgneb kas ettevalmistus korraliseks loenguks Euroakadeemia ärijuhtimise teaduskonnas,

majandusprotsesside uurimise internetis, majandusteadusliku artikli koostamine mõnele ajakirjale (näiteks *The Baltic Horizons*), üliõpilastööde korrigeerimine vastavalt juhendamise staatusele (magister, bakalaureus, kursusetöö jne). Sõltuvalt ilmast on mul puhkepäeviti väike suusa- või jalgrattamatk Viimsi parkmetsas. Õhtud kuluvad kontsertidele ja teatrietendustele (paar korda kuus), perega ühistele üritustele, raamatulugemisele, spordisaadete jälgimisele Eurospordist jne. Ka MTÜ Euroinfo juhatuse ja Euroakadeemia nõukogu liikmesus võtavad oma aja.

Igatahes aega on vajaminevast vähem.

Teie lapsepõlv algas Eesti Vabariigi esimesel iseseisvusperioodil ja seniioriga möödub taasiseisvusperioodil Eestis. Kas on need riigid sarnased või pigem erinevad? Juba ligikaudu 70-aastane ajavahe ise teeb need riigid erinevaks: majanduslikult, kultuuriliselt, poliitiliselt. Kuid ühine on, et see on meie riik ja mujalt maailmast seda te ei leia.

Loe edasi lk 4

Juhtkiri

Ajalugu kordub farsina

URMI REINDE
Kesknädala peatoimetaja

1995. aastal tuli lindiskandaali ülespühumise kõrghetkel president Lennart Meri ETV otsestuudiosse ja ütles muu hulgas: „See, armsad kaasmaalased, pole enam skandaal. See on demokraatliku riigi kriis.“ Lindiskandaal on osutunud üheks suuremaks blufiks ja nulliks ise-seeva Eesti poliitika ajaloos. Kärarikka, kuid tõestamata aktsiooni jätkumisest polnud selle niiditõmbajad huvitatud – nad ju tõusid võimule.

Lindiskandaali peategelase rolli surutud Edgar Savisaar küsis eelmisel nädalal pressikonverentsil: „Kas keegi vabandas minu ees, kuigi oli algatatud neli kriminaalasja? Kas keegi võttis vastutuse?“ Täna, 15 aastat hiljem, näeme, et need niiditõmbajad on juhtinud Eesti „päitide, varaste ja sulide riigiks“, nagu võpatamapanevalt täpselt Delfis väljendas Katrin Lust-Buchanan. Nüüd, kui rahvas pole veel toibunud šokist, mille põhjustas isamaamüüjate süstemaatiline tegevus elamislubade vahendamisel reaalse raha eest Vene mafioossetele struktuuridele, lükatakse käima nn kirjaskandaal, mispeale ilmub president Toomas Hendrik Ilves telekraanile, kus tal on öelda järgmist:

„Teil on õigus küsida – kas see on demokraatia kriis? Kas see on meie erakondade tegevusele tugineva parlamentaarse vabariigi kriis? Ei, see ei ole nii. Aga andkem endale aru, et erakondade varjatud rahastamine, fiktiivsete elamislubadega kaubitsemise, avaliku võimu müümise ja teise inimese kirjavahetuse vargus on nii rängad teod õigusriikluse, põhiseaduse ja inimeste põhiõiguste vastu, et tuleb otse öelda: see on poliitilise moraali kriis. Ja sellest saab meie erakondliku poliitika pankrot, kui seesugune tegevus ei leia selgesõnalist hukkamõistu.“

Aga president ei ütle seda isamaamüüjate kohta – ta ütleb seda ühe vanapaberihunniku kohta, mis on tema arvates enneolematu kuritegu. Isamaamüüjate kohta ütleb ta hoopis – „fiktiivsete elamislubadega kaubitsemine“. Mis on vale. President ilmus rahva ette valetama! Sest elamisload polnud fiktiivsed, vaid reaalsed, igäihel hinnalipik küljes, ja miljonid on nende eest voolanud meie valitsuserakondade kaudu. Just – mõlema valitsuserakonna, nii IRL-i kui ka Reformierakonna kaudu, sest sellest rahapesuafäärist, millega on, nagu avalikult teada, seotud kaks IRL-i ministrit ja peaminister, sõltub valitsuse püsimine.

Põhjused, mille peale president oleks pidanud (ja üldse mitte nii teatraalse dramaatilisusega) rahva ette astuma, on Eesti Vabariigis palju rohkem ja palju tõsisemaid, kui see tellimustöö valitsuse püsimiseks. Kui see käpiknukulik karjatus poleks olnud nii õudne, siis oleks võinud seda ka omamoodi naljakaks pidada.

Mäletan, Merit me võtsime omal ajal täitsa tõsiselt! Et kui juba president ise tuleb, ju siis ikka midagi tähtsat on! Aga mingeid linte ei leidudki ja ükski Savisaare suhtes suure trummipõrinaga algatatud kriminaalasi ei jõudnud mitte kuhugi.

Nüüd pidi meie vaene ja suurtest tragöödiatest (tööpuudus, iibekatastroof, väljaränne jpm) räsitud rahvas nägema veel ka seda, et ajalugu kordub. Aga nagu ikka – farsina.

Kas nüüd vähemalt Kesknädala lugejad saavad aru, miks ei saa vastu võtta seadust presidendi otsevalimisest ja miks ei saa isegi korraldada ausat valimiskampaaniat? Sest milline rahva valitud president esineks nii skeemitatult alasti, nagu esines eelmisel nädalal Ilves?

Jah, me teame, et presidendi meelest ei olnud Eesti NSV ajal Tallinnas restoranid. Aga president ei tea vist ka seda, et meil oli väga palju ja väga häid teatreid. Nii halba teatrit, nagu eelmisel nädalal esitasid mitte ainult Ilves, vaid ka Ansip ja Ergma (viimane peaks endale aru andma, et avalikkuses kahtlustatakse teda selles, et ta istub oma spiiikrikohal vene maffia raha eest!), Eesti NSV-s ei olnud. Või vähemalt oskasid eestlased hea ja halva teatri vahel vahet teha.

Nagu tuhandetest netikommentaaridest ja stuudiotesse helistanud ausate inimeste arvamustest kuulda ja lugeda võis, oskavad eestlased tsirkust ja poliitikat eristada tänagi. Suur tänu kõigile, kes suutsid nähtud palaganis ausaks ja inimlikuks jääda.

NÄDALA NUPUD

Õhtuleht: Keskerakonna skandaal kasulik poliitilistele konkurentidele

„Struktuuride rohkem kui pool aastat kestnud jõupingutused on päädinud ootamatu eduga. Keskerakonna kontorit ja Priit Toobalit puistati eesmärgiga leida kinnitust „pommionu“ Jüri Luigeltpaarisaja euro saamisele ja valele kontole liikumisele,“ kirjutas 19. jaanuaril oma juhtkirjas Õhtuleht.

„Et aga leiti hoopis sots Hannes Rummi e-kirjavahetus 400 trükileheküljel, siis näib, et oli vaja leida midagi, mis õigustaks sedavõrd mastaapseid läbiotsimisi, kui paarisaja euro eest mõjuvõimuga kauplemine kippus avalikkuse silmis lahjaks jääma. Struktuurid õigustasidki usaldust,“ nentis Õhtuleht.

„Erinevalt IRLi elamislubade ärist on poliitiliste raskekahurite reaktsioonid olnud mastaapsed. Peaminister on leidnud, et Toobalil ei tohiks olla kohta Eesti poliitikas. Tema lahkumist riigikogust soovis kohe ka spiiiker Ene Ergma. Elamislubade skandaali kolmanda osalise, oma erakonna-kaaslase Siim Kabritsa jätkamist riigikogu liikmena ta samas ei tauni,“ imestas Õhtuleht.

„Kuna poliitike tegevus peaks olema läbipaistev, siis ei tohiks ükski poliitik tunda piinlikkust oma ametitegevusega

seotud kirjade pärast, nagu ka pealtkuulatud keskerakondlased Toobal ja Tuiksoo,“ tõdes Õhtuleht.

Juhtkirjas küsitakse: „Kas oli e-kirjade sisu see, mille tõttu pidas sotside ridadest vajalikuks lahkuda Jaak Juske nõunik (keda Juske nüüd tanki lükatud jobuks nimetab)? Tekib kohe ka küsimus, kas ei võiks samade materjalide avalikuks tulek valgust heita Rummi ootamatule lahkumisele poliitikast?“

„Igatahes on uus skandaal puhastanud õhku suurel määral. Enam ei räägita 500 eurost ega ka mitte IRLi elamislubade ärist Vene kriminaalide maaletoomisel. Õnnelikud saavad olla kõik peale Keskerakonna. IRL on õnnelik, et elamislubade asemel pekstakse Keskerakonda, elamislubadega äritsemisse leebelt suhtunud Reformierakond taunib täiel rinnal Keskerakonda, sotsid saavad ohvrit mängida ja Keskerakonda tümitada, struktuurid said lõpuks poliitiliselt aktsepteeritava töövõidu pärast seda, kui 500 euro menetlemine kippus juba piinlikuks muutuma,“ teeb kokkuvõtte Õhtuleht.

Õhtulehe arvates „ilmselt leiduks ka teiste erakondade kontoreis pinga otsimisega üht-teist põnevat“.

„Seega jääb vaid oletada, kui palju on praeguse skandaali taga poliitilist tellimust,“ märkis Õhtuleht lõpetuseks.

Aidu põlevkivikarjääri sulgemine jätab tööta ligi 300 inimest

Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni liikmed esitasid 23. jaanuaril peaminister Andrus Ansipile arupärimise Aidu karjääri sulgemise kohta. Karjääri sulgemisel koondatakse peaaegu 300 töötajat.

„AS Eesti Energia Kaevandused teatas eelmisel nädalal, et ettevõtte alustab käesoleva aasta jaanuaris Aidu põlevkivikarjääri sulgemise protsessi, kuid karjääri 351 töötajast saavad vaid 61 edaspidi tööd Narva karjääris,“ selgitas Riigikogu majanduskomisjoni liige Lembit Kaljuvee (pildil).

Kaljuvee sõnul oli siiani teada, et Aidu karjääri ammendumisel avatakse ligi 6 miljoni tonnise põlevkivivaruga Aidu-3 allmaakaevandus. „Läinud nädalal otsustas ettevõtte nõukogu siiski loobuda Aidu-3 kaevanduse kasutusele võtmisest. Sellise sammuga toimub põlevkiviresursi raiskamine, kuna potentsiaalne põlevkivivaru jääb hetkel kaevandamata ning kunagi hiljem selle juurde tagasi tulemine läheb oluliselt kallimaks.“

„Leiame, et tegemist on hetkekasumit taotleva lühinägeliku otsusega, mis ei arvesta tulevikuperspektiivi,“ lisas Kaljuvee. Peaminister peab vastama järgmistele küsimustele: Kuidas hindate 290 inimese koondamist piirkonnas, kus on Eesti üks kõrgemaid tööpuudusi? Kas sulgemisotsusel ei tuleks arvestada ka pikaajalist tulukust ning fakti, et tulevikus on sealse potentsiaalse põlevkivivaruga kaevandamine oluliselt kallim?

Meedia tegi Eesti passide tühistamise peatamisele ära suure töö

Riigikogu Keskerakonna fraktsioon tunnustab meediat Eesti passide tühistamise peatamisele kaasaitamises. 21. detsembril esitas Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni liige Yana Toom (pildil) siseminister Ken-Marti Vaherile kirjaliku küsimuse, milles juhtis sellele probleemile tähelepanu. Tänu erinevate meediaväljaannete aktiivsusele on tänaseks passide tühistamine peatatud. „Mul on väga hea meel, et teemasse sekkusid nii president kui ka õiguskantsler ning meedia kajastas pidevalt kogu protsessi,“ märkis Yana Toom.

Valitsus teatas, et peatatakse kõik menetlused, mis on algatatud riigi enese vea n-õ parandamiseks ja kus kodanik on olnud heauskne. Otsus puudutab siseministri sõnul umbes sadat inimest ning pärast seadusemuudatuse vastuvõtmist saavad kõik kõnealused kodakondsuse tagasi. Õiguskantsler Indrek Teder leidis, et riigi eksimuse tõttu antud kodakondsuse tühistamine on vastuolus põhiseadusest tuleneva õiguspärase ootuse põhimõtte ning võrdsuspõhiõigusega. Mullu tunnustati kehtetuks 63 inimesele välja antud Eesti kodaniku isikut tõendav dokument; ligi pooltel puhkudel oli riik inimesele kodakondsuse ekslikult andnud.

HIIBUSE NÄDAL

KAHURIGA SÄASEPÜÜK

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
6 274 573

Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

Edgar Savisaar: Ühtegi suppi ei sööda nii kuumalt nagu see keedetud on

Avaldame Keskerakonna esimehe Edgar Savisaare avalduse pressikonverentsil 19. jaanuaril Tallinna pressikeskuses:

Savisaar

„Seoses kirjavahetuskandaa- luga ja eile toimunud presi- dendi avaldusega on mul õelda järgmist.

Alustaksin nii: me ei tee seda, et hakkame kedagi omamehe- likult kaitsma. Keskerakond jälgib tähelepanelikult selle asja kulgu õiguskaitseorgani- tes ning me ütleme, et isik, kes on süüdi kirjavahetussaladuse rikkumise osas, peab vastu- tama. Seda ilma reservatsioo- nideta.

Ma olen sama meelt, nagu presi- denti, et Eestis on poliitilise moraali kriis ning erakonna- poliitika on jõudnud pankroti lävele. Sellised asjad on tau- nimisväärsed ning ma olen nende eest juba ammu hoiata- nud.

Küsin: kelle poliitilisest moraalist me veel räägime, kui rahapesu ja katusepakkumise kohta Eesti riigi poolt ei ole tehtud mingeid poliitilisi järeldusi? Ometigi on tegu kõrgeima korruptsiooni- kahtlusega Eesti jõuametkon-

dades. Sealsamas, kust presi- dent eile õhtul abi kutsus. Kui erakonnapoliitika pankrot tähendab seda, et moraalset vastutust nõutakse ainult ühelt erakonnalt, siis selle tule- musena ei usalda rahvas enam ühtegi erakonda, öeldes, et see on teie omavaheline sõda, mil- lega Eesti rahval ei ole midagi pistmist.

Muide, praegu püütakse teha nägu, nagu oleks selles midagi enneolematut, kui kellelgi on võõras materjal ja võõrad kir- jad. Minu meelest ajakirjandus ju igapäevaselt sellel funktsiooneeribki. Ainult aasta on möödas sellest kui Wikileaks sadu tuhandeid lehekülgi kirju ja õiendeid analüüsis põhja- likult terve maailm ja teeb seda tänini. Ainukesed, kes Wikileaks süüdi mõistsid, olid need, kes ennast sellest puudu- tatuna tundsid. Tuletan meelde, et Eestis oli Wikileaks varas- tatud dokumentide esmalevi- tajaks Postimees, kes selleks

isegi oma korrespondendi Norrasse saatis. Täna ja eile pakuti välja mit- meid versioone selle kohta, kuidas need kirjad Kes- kerakonna bürosse jõudsid. Arvestades Eesti poliitilise kultuuri tigidust, siis võib-olla need ka toimetati sinna; pole välistatud olukord, et need materjalid ei sattunud Kes- kerakonna bürosse juhuslikult. Hoiatan neid, kes on asunud

on telefonide pealtkuulamise, mis tol ajal oleks olnud võib- olla isegi ebatavaline. Uurimi- ne tegi selgeks, et mitte ühtegi telefoni pole keegi pealt kuu- lanud. Kas keegi vabandas minu ees, kuigi oli algatatud neli kriminaalasja? Kas keegi võttis vastutuse?

Kui lindiskandaalist soovi- takse midagi õppida, siis eeskätt seda, et ühtegi suppi ei

sööda nii kuumalt nagu see keedetud on.

Mõned kujutavad ette, et need sündmused on hea põhjus Keskerakonna jätkuvaks lõhkumiseks. Ärge meid alahinnake! Lehitsesin Siim Kallase kümne miljoni dollari epopöad – nelja aasta jooksul, mil ta oli süüalune, mil tema vastu oli algatatud kriminaalasi ja ta oli jäetud ilma saadiku- puutumusest, pidas Reformi- erakond maha kaks kongressi ja ühe suurkogu, kus ta kohtu- aluse Kallase valis jätkuvalt partei esimeheks ning Riigikogu valimiste nimekirja esinumbriks. Kallase süüasja arutamisel ringkonnakohtus pidi ta oma töökohana nime- tama, et on rahandusminister. Reformierakond ei lasknud ennast sellest kõigest mõju- tada.

Kas te tõesti arvate, et Keskerakond on nõrgem või sisemiselt vastuolulisem? Uskuge mind, analoogia Kallasega ei sobi praegu võimul olijatele. Ja nad peak- sid olema ettevaatlikud, kui seda kasutavad.

Keskerakonna juhatusele ma teen ettepaneku, et toimunud

arutaks erakonna aukohus. Õiguskaitseorganid lähenevad asjale juriidiliselt, meie auko- hus läheneb eetilistest põhi- mõtetest. See on erakonna- poliitikas läbi proovitud viis, mida rakendasid ka IRL-i juhid elamislubade skandaali puhul.

Tunnustan presidenti kadesta- misväärselt kiire reaktsiooni pärast. Aga ma kindlasti ei tahaks hiljem kuulda siluvaid seisukohti, kui jutt osutus mõnevõrra etteruttavaks. Ka kiirhinnangute eest peab keegi võtma vastutuse.

Saan aru, et kohtuveskid jah- vatavad aeglaselt. Me ei saa jääda lihtsalt ootama kohtu- otsust, mida sel kümnendil ei pruugi tulla. Usun, et meie aukohus jõuab kiiremini asjad läbi arutada. Kuulates ära nii Onksioni kui ka Toobali.

Hinnang olukorrale on erine- vatel poliitikutel ja ühiskonna- tegelastel isesugune. Polito- loog Rein Toomla ütleb, et pole mingit kriisi. Poliitik Toomas Hendrik Ilves ütleb, et on suur kriis. Mina olen kusagil nende kahe vahepeal. Arvan, et kriis on, iseasi, millest ta on tingi- tud ja kuhu maandub.“

Ühtsus kriisilukordades näitab erakonna tugevust

Ajalool on kombeks korduda. Täna või aastaid tagasi toimunud skandaalide tagamaade vahele võib nii mõnelgi juhul tõmmata paralleele.

TÕNIS MÕLDER
Keskerakonna Noortekogu peasekretär

1997. aastal, mil lahvas suur skandaal peaminister Tiit Vähi „korterisaaga“ ümber, ilmus ootamatult välja üks teine, oluliselt märkimisväärses skandaal. Kõmuline juhtum, mida Virkko Lepassalu oma raamatus „10 miljoni dollari kadumise lugu“ nimetab taas-

iseseisvunud Eesti suurimaks skandaaliks. Tänu sellele unu- tas rahvas kiiresti tollase valit- susjuhi ümber toimuva.

Täpselt sama leidis aset ka nüüd. Kui detsembri algul jah- matas kõiki eestlasi „äraost- matute“ elamisloaskandaal, mis lõhkus IRL-i nii seest kui ka väljast ning avaldas üha enam survet selle erakonna ministritele, tuli lagedale hoopis kurioossem lugu. Nimelt tabas Keskerakonda ja tema liikmeid jaanuari keskpaigas suur skandaalide laaviin. Kui nüüd hetkeks mõelda, millis- sest skandaalist tänasel päeval Eesti ajakirjanduses rohkem räägitakse, siis võite Raudse'lt kindlad olla, et Kabritsa ja Stelmachi nime te lehtedest enam ei leia.

Kui tagasi minna Siim Kallase „10 miljoni dollari saaga“ juurde, siis ükski reformiera-

kondlane ega tema lähimad kaaslased kahelnud hetkekski tema süütuses – nad olid kind- lad, et tegu oli tavalise poliit- rünnakuga tolleaegse, suhte- liselt puhta taustaga, tegija pihta. Selle tunnistuseks paar kõnekat fakti. Esiteks, Siim Kallas valiti kohtuprotsessi jooksul mitmel korral Reformierakonna kongressil partei esimeheks, nii et keegi isegi ei küsinud, kas peaks jätma nimetatud kohtualuse oma erakonna juhtimisest kõrvale. Teiseks, Reformierakond läks 1999. aasta Riigikogu valimiste vastu nimekirjaga, kus esinumbriks oli süüpingis istuv Siim Kallas, ega pidanud paljaks kuulutada just kohtu- alust meie järgmiseks pea- ministriks.

Vaatame mõned nädalad enne 1999. aasta Riigikogu valimisi tehtud intervjuud Siim Kallasega, kus ajakirjanik Urmas Paet (praegune välis- minister) pommitab Reformi-

erakonna peaministrikan- daati erinevate küsimustega. Eriti ilmekaks näiteks nii tänapäeva kui ka tolle aja olu- korra kohta on Siim Kallase vastus küsimusele, kus aja- kirjanik palub tal anda valijale igaks juhuks mingi juhtnõu, kuidas too peaks Siim Kallase suhtes käituma, kui enne vali- misi kohtuotsust ei tule: „Riik koosneb mitmest osast. Kui me aktsepteerime seda, et riik on käsitatud mind süüdlasena, siis me aktsepteerime ka eel- uurimise märkimisväärses ülekaalu. Riik on siiski tervik ja me ei saa enne riigi seisu- kohalt midagi öelda, kui kohtuotsus on langenud. Kohus on selle asja väga tähtis koostisosa. Kui me läheme selle peale, et võtame süüdis- tust nii, et see ongi süüdimõis- tine, siis olemegi tagasi Nõu- kogude korras, kus proku- ratuur langetas ja kohus vaid vormistas otsuse...“

Siim Kallast ei kõigutanud het- kekski tema vastu suunatud

rünnakud nii meedias kui ka poliitilisel maastikul; selline enesekindlus süstis usku tema süütusesse. Siim Kallast ei toetanud üksnes erakonna- kaaslased, teda toetasid ka teised erakonnad. Nimelt on Siim Kallase kaitseks välja astunud Mart Laar, kes mõned päevad enne 1999. aasta Riigikogu valimisi kommenteerib Kallase õigeks mõis- tist Tallinna linnakohtus. Postimehele antud usutluses ütleb tulevane peaminister ja koalitsioonipartner Laar: „Kui kohtuotsus ka edasi kaeva- takse, ei ole see Reformi- erakonna valimisvõidu korral tõkkeks Kallase saamisel peaministriks.“ Peaministrit süüalusest ei saa- nud, küll aga rahandusminis- ter. Tundub kuidagi kumma- line, et inimene, keda süüdis- tatakse Eesti riigi ühes suuri- mas rahva raha kaotamises, jätkab rahandusministrina, ja veel edukalt. Oli küll aegu, mil opositsioon üritas Kallast

kangutada, suunates kriitika- nooli tema määratud renomee pihta, kuid see kõik osutus tulu- tuks. Kallase puhul võiks me rääkida isegi tänasel päeval liigsest enesekindlusest, sest, olgem ausad, me ei tea siiani täpselt, mida tol saatuslikul 1993. aastal toimunud panga- tehinguga Kallas päriselt mõtles. Küll aga on ajalooraa- matutesse rasvaste tähtedega trükitud õigeksmõistev kohtu- otsus ning selle järgnenud sangarlik võitudejada poliiti- lisel maastikul, mis pälvis peaministri tooli ja kõrge koha Euroopa Komisjonis.

Keskerakonda ja selle liikmeid on erinevatel ajaperioodidel tabanud mitmed skandaalid ning pole praegunegi skandaal midagi erakordset ega uut. Küll aga peaks Keskerakond näi- tama siin kindlameelsust ja ühtsust, tulemaks skandaalist välja tugevamana kui varem. Me pole ju kehvemad kui reformierakondlased!

Müüa kasutatud monument

Kuulutusteportaalis Hydra.ee pakub keegi Jaak müüa Vabadusmomenti. Kuulutus kõlab järgmiselt: Seoses keeruliste aegade majanduses ja eurotoetuste vähenemisega olen sunnitud müüki panema 2009. a. valminud samba. Monumendi valmistas Tšehhi klaasivabrik, mis peaks tulevasele ostjale kindlasti kindlus- tunnet pakkuma, sest tegemist on väljamaa ettevõttega, mis tagab ju automaatselt kvaliteedi! Sammas on kasutatud, aga mõningad amortiseerunud detailid olen lasknud välja vahetada. Uuel omanikul tuleks arvestada samba hoolduskulude ja energiatar- bimisega. Täpselt, kui palju need kulud on, ei tea kahjuks

keegi, aga ekspertgrupp veedab ööd ja päevad, et antud number välja selgitada. [---] Meil on olnud koos nii häid kui halbu aegu – nüüd on halvad ajad. Viimasest tingituna tulebki sõber müüki panna. Uue omanikuga näen mõnda usaldusväärses ja hoolivat inimest, kellele võiksid olla teadmised elekt- roonikast, sammastest ja kel meeldiks reisida.

[---] Hind: 10 000 000,00 EUR
156 466 000 EEK

Allikas: <http://www.hydra.ee/kuulutused/256274.html>

Allikas: Facebook/Andrus Tamm

Bruno Saul 80-aastaseltki endiselt reibas ja mõtteergas

Algus esilehel

Mõlemal olid ja on omad plussid ja miinused. Kui patrioot, armastan ma mõlema, kuigi oma reservatsiooni nidega, ja neist ma kirjutan mälestusteraamatus „Meie aeg“.

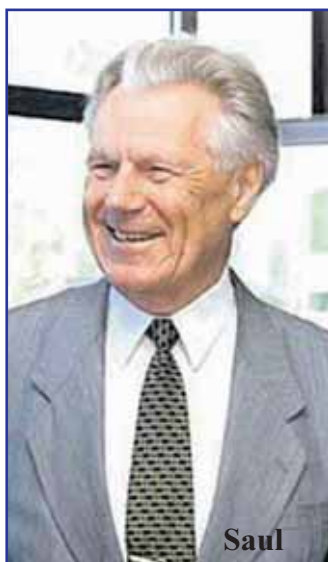
Millised võiksid olla teie suuremad õnnestumised peaministrina (Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehena) ja mida olulist jäi tegemata?

Laiendaksin seda küsimust mulle üliõpilaste poolt mitmes mu kõrgkoolis esitatud küsimuseasetusega: põlvkonna-poolsed õnnestumised. Pean selleks meid intelligenti taastamist. Pärast suurt ja laastavat sõda oli Eesti intelligent kui riigi arengumootor kas tapetud, vangis või pagunud välismaale. Kõrghariduse pakkumine eestlastele nii omades kui ka naabervariikides kõrgkoolides ja sellekohase riikliku toetuse tagamine, koos tehnikumide süsteemi väljaarendamisega Eestis, oli selleks nurgakiviks, millele

tuginesid kõik rahvamajandusharud. Just siit peab otsima vastust küsimusele: kust võttis Eesti NSV selle ressursi, mis lubas tal 1990. aastaks kerkida inimarengu reitingus 29. kohale ligi 200 riigi seas (OECD riike oli siis 30)? Seda tulemust hiljem ei ole õnnestunud korrata (UNDP uuring elukvaliteedist). Ka isiklikult lülitusin, lisaks põhitööle, kohe pärast ülikooli lõpetamist pedagoogilisse tegevusse, kuhu olen jäänud tänini, olles viimastel aastatel juhendanud 30 magistri-majandusteadlase ettevalmistamist, rääkimata bakalaureustest. Tegemata aga jäi Pätsi keisririigi (Voldemar Kurese määrang!) aegne ülesanne: viia eestlaste arvukus viie miljonini!?

On väidetud, et nõukogude perioodil sisuliselt juhtis riiki kommunistlik partei. Kui suur mõjuvõim oli üldse peaministril ja tema meeskonnal ühes liiduvabariigis?

See väide on õige, sest ka peaminister ja tema meeskond olid samuti NLKP

Saul

liikmed. Ka langetati põhimõttelised majandusotsused EKP Keskkomitee bürool kollegiaalselt. Samas kavandas siin langetatavad otsused just peaministri meeskond ja nende läbimine Keskkomitee bürool sõltus peaministri selgroo tugevusest ning tema kolleegide toetusest. (Büroo liikmeteks olid ka peaministri asetäitja pluss Rahvakontrolli Komitee esimees, kõik Ministrite Nõukogu presiidiumi liikmed.) Otsuste realiseerimiseks

siin sõltus aga esmajoones täitevvõimu tegususest ja valitsusest; sealhulgas ka majanduspoliitika suundade väljatöötamine koos teadlastega. Meie ajakirjanduses aga on liiduliste organite osalemist Eesti NSV majanduses ületähtsustatud.

Mitmete arvamuste järgi kuulusid NLKP liikmed oma vaadetelt erinevatesse fraktsioonidesse, mida võiks võrrelda ka erakondadega. Parteis käis sisevõistlus. Kui see nii oli, siis millisesse gruppi kuulusite teie, ja kas seda võib võrrelda mõne tänase Eesti erakonnaga?

Julgen väita, et parteiseselt käis mitte ainult võistlus, vaid terav võitlus võimu pärast. Kuivõrd fraktsioone ei olnud, siis grupid moodustusid peamiselt sõpruskondade baasil. Veelaha läbis suhtumist Eesti iseolemisse (iseisvusmisse), üleliidulistesse direktiividesse, rahvuskultuuri soosimisse jne. Kõik see muutus nii ajas kui ka ruumis, kuni kahe EKP moodustumiseni. Minu tegevus oli suunatud Eesti iseolemise ja

majanduspotentsiaali tõstmisele, rahvuskultuuri prioriteetidele. Täna analoog-erakonda selleks ei oska välja pakkuda.

Kas olete kuulunud või kuulute ka praegu mõnda erakonda? Kas on teile tehtud ettepanekuid nendes astumiseks? Pärast EKP-st lahkumist 1991. aasta lõpul ei ole ühessegi erakonda astunud, vaatamata iseseisvuse alguses tehtud ettepanekutele. Puudub poliitiline väljakutse.

Olete töötanud Nõukogude kaubandusesindajana Saksa DV-s. Mida arvate Saksamaa rollist tänases Euroopa Liidus?

Enda rolli Saksamaade ühendamisel 1990. aastal olen küllaldaselt valgustanud mälestusteraamatus „Meie aeg“. Täna on Saksamaa Euroliidus n-ö juhtoinas, kes koos Prantsusmaaga on peasponsoriks paljudele Euroliidu liikmesriikidele (sealhulgas ka Eestile). Saksamaa pürgimused föderalismi suunas on silmnähtavad ja vaid

britid on sellele vastu. Majanduspotentsiaalilt on Saksamaa muidugi ülivõimas, ja samas jääb arusaamatuks: võidelda Euroliidu ühtsuse eest, ja lasta 2-protsendise majandusega Kreekal seda lõhkuda – *warum??* Võib-olla on sellele üles ehitatudki föderalismi tee ja tagasitulek euroolt Saksa margale? Nii nagu täna, Euroopa Liit edasi minna ei saa!

Kas Euroopa Liidu võrdlemine Nõukogude Liiduga on vaid iroonia või on sellistel aruteludel ka iva sees?

Muidugi on see iroonia, kuigi ühiseid probleeme võib leida: lahkkelid suurte majandus-erisuste ja kultuuride vahel, väike- ja suurriikluse staatuse vahel jne.

Kui teil oleks võimalus algatada tänases Eestis mõni uus seadus või seadusemuudatus, millise idee siis välja pakuksite? Sotsiaalse õigluse jaluleseadmise.

Küsis Jõgevamaa ajakirjanik Jaan Lukas

Indrek Toome: Saul tembeldati fosforiidisõjas vaenlaseks ülekohtuselt

Mõned küsimused Indrek Toomele – Bruno Sauli mantlipärijale valitsusjuhi ametis

Bruno Saul on oma elulooraamatus ise meenutanud, et üks esimesi kohtumisi teiega toimus seoses Ministrite Nõukogu maja üleandmisega Kääriku spordibaasile, kui teie töötasite EKP Tartu linnakomitee esimese sekretärina. Mis sellest esimesest kohtumisest ja tutvuse algusest on meelde jäänud?

See kohtumine kahtlemata ei olnud meil esimene, sest enne Tartusse minekut töötasin ma Tallinnas ja mitmetel üritustel ka Ülemnõukogus, mille mitmes koosseisus me olime olnud, juhtus selliseid „tere-kohtumisi“. Aga pärast Kääriku-kohtumist järgnes mitmeid kohtumisi, kus mina, esindades Tartu linna mitmeid valuprobleeme, mis kuulusid Sauli kompetentsi, palusin tema kaasabi nende lahendamisel. Ja mul kujunes arvamus Bruno Saulist kui inimesest ja Ministrite Nõukogu aseesimehest, kes, kuuldes probleemidest, püüdis neid hakata koheselt lahendada, ei lükanud neid ei tea kuhu.

Bruno Saul polnud Eesti taasiseseisvumise eestvedajaid. Oli tal aga oma roll selle protsessi ettevalmistamisel ja milline see oli?

Kui täna räägime tolle aja kontekstis, kes oli ja kes ei olnud eestimeelne tol nõukogude ajal, siis Bruno Saul seda kindlasti oli. Ta oli samuti pragmaatilise mõtlemisega nagu minagi. 1984. aastal kutsus ta mind Arnold Greeni asemele (Green läks välisministriks) Ministrite Nõukogu aseesimeheks, ja tollest ajast alates oli mul Sauli arusaamadest, kuidas Eesti asju ajada nõukogude võimu tingimustes, üsna selge ülevaade. Ta ei olnud mitte mingisugune Moskva ja Karl Vaino käsilane, vaid vastutustundlik eestlane, oma rahva esindaja, kes vajadusel püüdis alati kaitsta Eesti poliitilisi ja majanduslikke huve. Loomulikult tuli arvestada sellega, millises riigis me siis elasime. Tollased võimulepürgijad aga püüdsid igal võimalikul juhul näidata

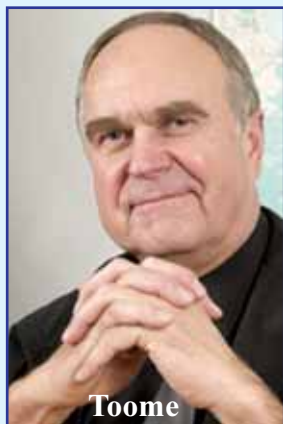
Eesti NSV selleaegseid juhte kui Moskva käsilasi ja Moskva huvide eest võitlejaid. Ajalugu on tänaseks näidanud, et nii see enamiku puhul küll ei olnud.

Kuidas suhtute sellesse, et „fosforiidisõjas“ oli Bruno Saulist saanud rahvaliidu jaoks nn vaenlase kuvand?

„Fosforiidisõjas“ Bruno Saulist „suure vaenlase“ kuju loomine on eelmise küsimuse vastuse ilmekaks tõendiks. „Fosforiidisõda“ oli vaja selleks, et mõni mees saaks rahva silmis „sõjakangelaseks“. Hiljaaegu andis akadeemik Anto Raukas intervjuu, milles oli ka küsimus „fosforiidisõja“ kohta.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu võttis 1987. aastal vastu otsuse mitte alustada Eestis ulatuslikku fosforiidi kaevandamist. Millega põhjendas tookordne võimuladvik esialgselt plaanist loobumist?

Asi oli pisut teistmoodi. Tegelikult polnuks sellist otsust vajagi, sest Nõukogude Liit oli majanduslikult kokku kukkunud ja fosforiidi kaevandamine Eestis oli rahapuudusel viisaastakuplaanist juba välja võetud. 14. novembril 1987 võttis NSVL Ministrite Nõukogu vastu määruse peatada ettevalmistused Eesti NSV-sse fosforiidikaevanduse rajamiseks. Vabariigi Valitsuse otsus tehti rahva rahustamiseks ja sõnastati nõnda, et „mitte alustada fosforiidi kaevandamist KÄESOLEVAL SAJANDIL tehnoloogilistel, majanduslikel, sotsiaalsetel, hüdrogeoloogilistel ja keskkonnakaitselistel põhjustel“.

Toome

Erinevalt Keit Pentusest teadsid tollased juhid väga hästi, et asja ei saa peatada tuhandeks aastaks või veelgi pikemaks ajaks.

Ma arvan, et sellega peaks olema täna kõigil selge, et kui juba NSVL Ministrite Nõukogu oli võtnud 1987. aastal niisuguse otsuse vastu, polnud Eesti rahvale „fosforiidisõda“ sisuliselt enam vaja. Aga jah, seda läks vaja „sõjakangelaseks“ saada ihkajatel, ning sellepärast oli vaja ka suurt võitlust „vastaste“ vastu. Kui vastaseid ei saanudki olla, siis tuli need teha. Ja Bruno Saulist, kes mingil juhul polnud eesti rahva „fosforiidivastase“ vastane, tehti vaenlane number üks.

Missugused olid Bruno Sauli olulisemad soovitud, kui ta teile peaministriametile üles andis?

Me tundsim Bruno Sauliga teineteist tema ametist vabastamise ajaks väga hästi ning teadsime teineteise tolleaegseid poliitilisi ja majanduslikke tõekspidamisi ka väga hästi. Ega tal polnudki mulle midagi muud soovida, kui pidada vastu, sest ajad olid ikka väga keerulised ja keerulisemaks need läksid.

Bruno Sauli elulooraamatus on foto, kus olete ka teie ja millel on allkiri, et sõbrad jäävad sõpradeks. Mis hoiab koos seda sõprust?

Koos hoiab seda sõprust ühiselt elatud elu ja ühiselt tehtud töö. Bruno Saul on väga perekeskne ja eetilise inimene. Tema mõned väärtushinnangud võivad näida tänastele noortele vast vanamoelistena, aga need on tõelised ja ajale minu arvates hästi vastu pidanud. Väga soovin, et nende väärtushinnangute kandja Bruno Saul hea tervise ja selge mõistusega neid veel kaua meie keskel kannaks. Palju õnne sünnipäevaks!

Küsinud Jaan Lukas

Priit Saksing: Imetlen Sauli ergast vaimu ja elujõudu

Kommentaari Priit Saksingult, taasiseseisvunud Eesti esimeselt Jõgevamaa maavanemalt, praeguselt Peipsi Kalurite Ühingu esimehelt:

„Esmakordselt kohtusin Bruno Sauliga siis, kui töötasin Tartumaal Kuuste metsaülemana. Tollase Ministrite Nõukogu esimehe asetäitjaga suheldes hakkasid kiiresti silma tema vääriskus, sõbraliikkus ja loodusearmastus. Riigitegelasena Saul soosis Eestis sündinud ja õppinud ning võimalikult rahvuslikult meeletatud inimeste edutamist juhtivatele ametikohtadele. Paljuski seetõttu määrati mindki Jõgeva Metsamajandi direktoriks ja 1988. aastal valiti Jõgeva rajooni täitevkomitee esimeheks, keda peagi hakati nimetama maavanemaks. Bruno Saul koos oma meeskonnaga aitas tõsiselt kaasa Jõgevamaa käekäigule. Nii said ehitatud Kuremaa ujula, spordihooned Virtus, mitmeid koolimaju ja elamuid. Bruno Sauli valitsus paistis igati silma spetsialistide võimekuse ja kogemuste poolest. Näiteks olid oma ala silmapaistvad asjatundjad ja mitmekülgsed isiksused metsamajanduse ja looduskaitse minister Heino Teder ning ehitusminister Peeter Palu. Kohtun Bruno Sauliga aeg-ajalt praegugi, ja teemasid, millest rääkida, meil jätkub. Imetlen tema ergast vaimu ja elujõudu, mida tagavad tervislikud eluviisid ja kindlasti ka pikaajaline kooselu abikaasa Tatjanaga. Mõistagi olen tänuväärne, et elulooraamatus „Meie aeg“ on Bruno Saul enda paremate koostööpartneritena oma peaministriastail märkinud mindki.“

Saksing

Paavo Pettai: Edgar Savisaar ei ole rahainimene

Keskerakonna esimehe ja Tallinna linnaeja Edgar Savisaare sulest ilmub aprillis kahekõitelise teose "Tõde Eestist" esimene osa. Kirjastaja Paavo Pettai hinnangul pretendeerib see poliitilise bestselleri tiitlile. Sellega seoses Kesknädal esitas Paavo Petaile mõne küsimuse.

Vt. esilehelt

Mida lugeja võib oodata peagi ilmuvast raamatust? Kas on tulemas suuri paljastusi?

Igakuks leiab sellest raamatust oma. Mina Edgar Savisaares sellist ärapanemise soovi ei näe. Pigem arvan, et filosoofi ja ajaloolasena teda rohkem huvitab suurem pilt ja laiem kontekst. Ta kirjutab neist asjust nii nagu need on olnud – raamatu pealkiri „Tõde Eestist“ kajastab seda väga hästi.

Kas Edgar Savisaare poliitilist konkurentidelt on tulnud juba mingeid reaktsioone?

Hetkel küll ei ole, aga kindlasti põhjustab see raamat

teatud ootusärevust. Huvipakkuv, põnev ja silmaringi laiendav raamat tuleb sellest kindlasti.

On see pigem kokkuvõttev elulooraamat?

Ei, see teos hõlmab teatud perioodi. Raske on hetkel veel täpset määratlust anda, sest raamat ei ole ju veel lõplikult komplekteeritud. Materjali on palju, ja mis sündmustega raamat algab ning mis sündmusteni jõuab, on veel natuke lahtine. Kindlasti aga hõlmab viimast paarikümmet aastat Eesti poliitilisest elust.

Mismoodi paneb see teos välislugejat huvituma Eesti sise- ja välispoliitikat?

Loodan, et välismaisele lugejale peaks see raamat olema atraktiivne. Sündmuste kirjeldus

Pettai: Edgar Savisaar on olnud üks väheseid poliitikuid, kes reaalselt on Eesti iseseisvuse eest seisnud.

dused peavad olema pisut teistsugused, kui need, mis on mõeldud Eesti lugejale, sest välismaalased ei taju seda konteksti lõpuni. Aga eks see ongi katse püüda teha Eesti elust ja Eesti poliitikast teatud mõttes menuk ehk bestseller. Ainest siin peaks ju jätkuma. Seda raamatut võiks olla põnev lugeda ka Eesti olusid mitte tundjail. Vaatame Eesti viimast paarikümmet aastat – raamat selgitab, mis on olnud Eesti eduloo tagamaad, millised on olnud siseheitletused ja kuidas asjad tegelikult on

kulgenud. See kontekst võiks olla paljudele huvitav.

Kas varem on tuntud Eesti poliitikud avaldanud niisuguseid teoseid inglise keeles?

Kui me Edgar Savisaarega püüdsime selle raamatu kava kokku panna, meile ei meenunud, et ükski Eesti poliitik oleks midagi sellesarnast varem kirjutanud. Mart Laar on siin-seal üllitanud ajalooramatuid ja üht-teist veel, aga seda küll ei tea, kes Eesti tegelikult poliitilisest elust ja päevapoliitikast varem inglise keeles midagi avaldanud oleks. Raamatukirjutamine on suur töö. Edgar Savisaar oma tohutu töövõimega on ilmselt üks väheseid poliitikuid, kes selleks on võimeline.

Mille poolest erineb Edgar Savisaar paljudest teistest poliitikutest?

Edgar Savisaar on olnud üks väheseid poliitikuid, kes reaalselt on Eesti iseseisvuse eest seisnud. Tema sooviks on

olnud, et Eesti oleks iseseisev ja omaette riik. Võime pikalt diskuteerida ja kontekstide üle vaielda, aga sisuliselt ei ole Moskva ja Brüsseli erinevus olemuslikult väga suur. Kui enne käisime Moskvas asju ajamas, siis nüüd käime Brüsselis. Kui vaadata näiteks soomlasi ja seda, kuidas nemad on oma elu korraldanud, siis võiks eestlastel üht-teist õppida olla küll. Kuidas soomlased on suutnud erinevates ajaloos tõmbetuultes jääda iseendaks. Mul on tunne, et soomlastel on oma riiki võib-olla rohkem kui meil.

Kui kasvõi praegu Keskerakonna ümber toimuvat vaadata, siis materjali raamatute kirjutamiseks peaks jätkuma rohkem kui küll. Kas võib olla Keskerakonna tuleviku suhtes optimist?

Viimast poolaastal Keskerakonnaga seoses aset leidnud sündmuste tulemusel on erakonna selgroog tugevamaks läinud. Ründamise

ajendiks on see, et Keskerakonna ja Edgar Savisaare näol on tegemist ühe väga suure ja tugeva vastasega. Võime ju küsida: milline näeks välja Eesti elu, kui Keskerakonda ei oleks? Suure tõenäosusega poleks Eesti areng olnud üldsegi mitte selline. Keskerakonnal on olnud selge roll ning Edgar Savisaarel selged poliitilised seisukohad ja põhimõtted, mis on aidanud Eesti riiki päris korralikult vormida.

Kas Edgar Savisaar on, kõigi poliitiliste võitluste kiuste, jäänud eetiliseks inimeseks?

Tunnen Edgarit juba üle 16 aasta. Ta eristub paljudest teistest sellega, et pole nn rahainimene. Ta on ikkagi riigimees, ajaloolane, filosoof. Ja loomulikult on ta poliitik. Mulle näib, et pigem on tema jaoks olulised teised, rahale vastanduvad väärtused.

Küsis Indrek Veiserik

Rohkem koostööd, lugupeetud koalitsioon!

Õpilasmalevad ja nendes osalemine on noorte hulgas üha populaarsemaks muutunud. See kiiduväärt ettevõtmine annab noortele võimaluse leida suvets otstarbeka tegevuse, mis aitab kujundada väärtushinnanguid ning ühtlasi omandada tulevikutsükli tööõppemust.

Viimastel aastatel on aga üha enam hakanud noori suvetöö-soovijaid kummitama malevakohtade puudus. Tööandjateks on aasta-aastalt samad ettevõtjad ja uusi pakkumisi lisandub vähe. Nii esitatigi 2011. aastal SA Õpilasmaleva poolt pakutud 700 malevakohale poole tunniga peaaegu 1500 soovivaid. Tegelikult võis aga soovijaid olla mitu korda rohkemgi.

Tulenevalt minu poole pöördunud inimeste murest malevakohtade vähesuse üle, olin eestvedajaks eelnõule, mis tõstaks ettevõtjate huvi malevaprojektis osalemise vastu. Nii algatas 9. mail 2011 Riigikogu Keskerakonna fraktsioon seaduseelnõu vabastamaks õpilasmalevatsükli noorte töötasu sotsiaalmaksust. See muudatus vähendaks tööandjate kulutusi ja aitaks kindlasti juurde luua uusi malevatöökohasid. Keskerakonna eelnõu toetas ka Riigikogu kultuurikomisjon ning eelnõu läbis 28. septembril esimese lugemise probleemideta.

20. detsembril jõudis avalikkuseni aga teade, et Haridus- ja Teadusministeerium on valmis saanud samasisulise seaduseelnõu, mille peamine eesmärk on vabastada malevate pidajad noorte palkadelt sotsiaalmaksu tasumisest ning seeläbi kasvatada malevatöökohade arvu. Ministeeriumi-poolsesse eelnõusse on lisatud küll mõned täiendused malevapidamise registreerimise ning tööajalise kestuse osas, kuid sisuliselt on tegemist koopiaga Keskerakonna ideest.

Kui näiteks riigieelarve aruteludel kostab koalitsiooni poolt tihti etteheiteid, et opositsioon ei taha koostööd teha, siis „malevate eelnõu“ on ülimalt selge näide just koalitsiooni jonnist ja koostöö vältimisest. Riik on antud juhul teinud sisuliselt topelttööd – selle asemel, et Keskerakonna eelnõule muudatus- ja täiendusettepanekuid esitada, tehti sellest omapoolne koopia. Seejärel on võimalik just „oma“ eelnõu vastu võtta ning Keskerakonna (loe: opositsiooni) idee maha hääletada ning valjult kuulutada, et ministeerium sai asjaga juba ammu hakkama.

Ma ei leia, et Eestis oleks veel kõik nii hästi toimiv, et ametnikele ministeeriumides võiks anda käske opositsiooni häid algatusi maha viksida. Seesugune topelttöö on ebamõistlik aja- ja rahakulu. Antud juhul oleks saanud hea mõtte teoks teha ka Keskerakonna eelnõud toetades ning sinna täiendusi lisades. Koalitsioon ei pea kartma – me oleksime kindlasti avaldanud siirast tänu toetuse eest. Selge on aga see, et rohkem koostööd on igal juhul riigi arengule kasulik.

Rainer Vakra, Riigikogu liige

Sotsidel ei jää sisepinged tulemata

Veebruaris koguneb Eesti sotsiaaldemokraatide üldkogu, kus ühinemisleping Vene Erakonnaga Eestis (VEE) lauale pannakse. Kesknädal, jälgides sotside ja nende toetajate arutelule, peab tõenäosust, et seda lepingut veebruaris heaks ei kiideta, üsna suureks.

See võib saada esimeseks stardi-pauguks tulevastele pingetele sotsiaaldemokraatide leeris. Kahjuks pole paljud sotside tipp-poliitikud arvestanud, et vähem kui kahe aasta jooksul on neil tekkimas juhatuse, mis on kokku pandud endistest Rahvaliidu tipp-poliitikutest ning läbi-kukkunud VEE juhtidest, sellele lisanduvad endised Jüri Pihli toetajad. Sisepinge, mis taolise moodustise tekkimisel areneda võib, on ohuks nii vasakpoolsele mõtteviisile kui ka võimalikule alternatiivile praeguse valitsuse suhtes.

Teatavasti on sotsiaaldemokraadid aegade jooksul üle elanud palju suunamuutusi. Korduvalt on vahetatud nii oma nime kui ka maailmavaadet. Sotsidega on erinevatel aegadel liitunud nii parem- kui ka vasakpoolsed erakonnad; nad on olnud valmis kõigiga koostööd tegema võimu nimel.

Tekkinud segadus sotsiaaldemokraatide leeris ei saa pikas perspektiivis olla elujõuline. Samuti tekib probleeme ideoloogilise erinevusega. Rahvaliidud, kes peaksid esindama pigem konservatiivsete maailmestrategiade erakonda, ei pruugi teatud hetkel enam kokku sobida Euroopa sotsiaaldemokraatliku mõtteviisiga, seda eriti olukorras, kus sotsiaaldemokraadid on kaotanud mõjuvõimu peaaegu terves Euroopas, peale Põhjamaade.

Valija ootab reaalseid tegusid

Ühelt poolt on sotside olukord viimastel aastatel olnud lihtsam kui teistel erakondadel. Valitsus-meelses meedias on kujundatud libategelikkus, millega Kes-

kerakonnast tehtud vaenlasekuju ning alternatiivina välja pakutud sots. Selle abil lootsid reformierakondlased Riigikogu valimiste eel tegevdada kergestimõjutatavaid sotsiaaldemokraate ning kõigutada Keskerakonna valijaid. Praegune taktika on sotsiaaldemokraatidel teistsugune – koostöö paremerakondadega pole hetkesituatsioonis võimalik. Kuid samas ei taheta jätkuvalt koostööd teha oma maailmavaatelise partneriga – Keskerakonnaga, kellega oleks võimalik luua tugev ja ühtne vasaktsentristlik võimuliit. Sotsiaaldemokraadid on endale loonud illusiooni, mille kohaselt nad on 2015. aastal peaministripartei. Paljuski on see ka põhjus, miks on jäädud reaalsesse isolatsiooni ning võimalused valijatele oma oskusi ning teadmised riigi- ja linnavalitsemisel näidata on viidud miinimumini.

Kui jaanuari alguses teatas Keskerakond, et plaanib 2013. aastal Tallinna elanikele kaotada senised ühistranspordipiletid, olid sotside kohe varmad linnavalitsust kritiseerima, ühtaegu unustades, et sama lubadus oli kirjutatud nende oma erakonna valimisprogrammi. Hoolimata lubadustest on just Keskerakond see, kes lubaduse ka lõpuks ära teeb. Ja tegelikkuses loeb valija silm just see. Poliitoloogid saab erakondi viia ainult teatud tasandini; pärast seda on oluline ka midagi reaalselt korda saata.

Kui jaanuari alguses teatas Keskerakond, et plaanib 2013. aastal Tallinna elanikele kaotada senised ühistranspordipiletid, olid sotside kohe varmad linnavalitsust kritiseerima, ühtaegu unustades, et sama lubadus oli kirjutatud nende oma erakonna valimisprogrammi. Hoolimata lubadustest on just Keskerakond see, kes lubaduse ka lõpuks ära teeb. Ja tegelikkuses loeb valija silm just see. Poliitoloogid saab erakondi viia ainult teatud tasandini; pärast seda on oluline ka midagi reaalselt korda saata.

Sotsiaaldemokraate ähvardab roheliste saatus

Võim on Eestis teatavasti muutunud kliki-põhiseks ning muutust enne 2013. aasta kohalike

valimisi oodata ilmselt ei tasu. Kui Keskerakonnal on valijatele ennast võimalik tõestada pealinna, siis sotsiaaldemokraatide ainus reaalne tõestuskoht on Valgas, ja sedagi koos Keskerakonnaga.

Noori erakondi, kes pole oma identiteedis selgusele jõudnud, on olnud teisigi. Me kõik mäletame Roheliste Erakonna saatust. Hoolimata asjaolust, et roheline mõtteviis on Eestis siiani väga populaarne ning rohelistel võiks olla ka mõõdukas kandepind, on see erakond varjusurmas. 2007. aastal, kui rohelised Riigikogusse pääsesid, oli neil samuti värske poliitiline oreool. Kuid valitsusse nad ei pääsenud ning odavate meetodite abil otsisid IRL-i ja Reformierakonna poliitikut nende hääled Riigikogus lihtsalt ära, toetades Roheliste Erakonnaga seotud organisatsioone. Taoline pettus ei jäänud ka valijal märkamata. Teist korda „värsket jõudu“ esindada on raske kui mitte võimatu.

Tänu asjaolule, et Sotsiaaldemokraatlik Erakond on võimul vaid Valga linnas ja sedagi Keskerakonna armust, on sotsidel aega olnud tegelda oma erakonna ülesehitamisega ja liikmete värbamisega. Võib tunduda, et siiani on see olnud valdavalt edukas. Kuid kõik see on vaid algusjärgus ning sisepinged tekivad alles ajal, mil valijatele lubatud lubadusi on vaja hakata teoks tegema. Ideoloogiliselt erinev mõtteviis selle teostamisel kahtlemata kujuneb üheks takistuseks.

Sotsiaaldemokraatlik maailmavaade on muutumas

Paljudele ei meenu, et see pole sotsiaaldemokraatidele esimene kord välja mängida „uue tulija“ efekti. Sama tehti 1999. aastal, misjärel 2003. aastal jädi ilma poolt parlamentaarkohtadest. Erakonna tegelik ehitamine

kestab aastaid ning on paljuski seotud sellega, milline olukord valitseb Euroopas ja laias maailmas. Kahtlemata on maailm viimasel kolmel aastal finantskriiside tagajärjel ja turgude rahutuse tõttu olnud pidevas muutuses. Ka Lääne-Euroopas, kus viimased aastakümned on võimul olnud ülelaenavad sotsiaaldemokraadid, on võim vahetunud konservatiivsemate ja liberaalsemate valitsuste kätte. Maailm on muutunud ning ka inimesed on muutunud alalhoidlikumaks. Müüa inimestele ideed olematu rikkuse ümberjagamiseest pole enam võimalik.

Sotsiaaldemokraadid peaksid arvestama, et kui nad planeerivad Eesti poliitikas veel pikka tulevikku, on neil oluline leida tasakaalustatud partner ning kompetentsi kui ka maailmavaatelist seisukohtade tõttu. Vasaktsentristliku maailmavaate loomine peab Eestis olema reaalsus. Kuid see saab põhineda vaid tasakaalustatud ja stabiilsel koostööl. Selle puudumine või välisamine on erakonnad viinud langusesse, kust pääseda on peaaegu võimatu.

Praegune olukord on selline, et endine siseminister Jüri Pihl, Eesti õigussüsteemi üks rajajatest, on erakonna juhtimisest kõrvale jäänud. Eba-sotsiaaldemokraatlikke otsuseid lange tanud endine rahandusminister Ivare Padar istub Brüsselis, Europarlamendis. Alles on jäänud vaid poliitoloogid eesotsas Indrek Saare ja Karel Rüütliga.

Kahe viimase aasta jooksul toimunud ühinemisprotsessid, esmakääd Rahvaliiduga ning nüüd ees seisv ühinemine Vene Erakonnaga Eestis, on loonud ideaalse vundamenti tagatavõimu tekkimiseks.

Kesknädal

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Keskerakonna lihtliikme kiri „lihtliige“ Kalle Laanetist

20. jaanuaril asus Vikerraadio saatejuht oma intervjuud sisse juhatama umbes selliste sõnadega, et viimaste päevade kirja-vahetuse-skandaalis on sõna võtnud küll mitmed kõrged poliitikud ja on andnud pressikonverentsi Keskerakonna juhtkond, kuid me ei tea midagi, mida mõtlevad selle suure erakonna, kuhu kuulub 10 000 – 12 000 liiget, lihtliikmed. Et nüüd ongi meil stuudios üks selline Keskerakonna lihtliige: saage tutvavaks – Kalle Laanet!

Pidin raadiot kuulates seepeale keskpõrandale kokku kukkuma! Kalle Laanet, parlamendisaadik ja erakonna Saaremaa piirkonna esimees, on erakonna lihtliige?! Mida see „lihtliige“ siis rääkis? Ikka seda, kuidas Keskerakond peab võtma vastutuse jne. Justkui tema ise ei olekski Keskerakond, kes peab vastutuse võtma.

Pole mõtet pead liiva alla peita. Teame, et Kalle Laanet on üks meie erakonna halvustajaid avalikus meedias. Kohe kui Keskerakonnale mingi väljaimetud skandaalikeene külge kleebitakse, helistavad valitusmeedia kanalid „alati valmis Savisaart söimama“-Laanetile ja teisele samasugusele „alati valmis halvasti ütleva“-Ain Seppikule.

Kallid erakonnakaaslased, kui kaua te seda talute? Minul hakkab see juba tervisele. Miks mitte keegi Keskerakonnas ei kutsu neid mehi korrale? Nad ju ometi rikuvad rängalt meie põhikirja, mis keelab erakonna avaliku ründamise ja keskerakondlaste halvustamise!

Olen nii vana liige küll, et mäletan, kuidas samal põhjusel visati Keskerakonnast välja Robert Lepikson. Kahju, kui kadunuke-sest peab midagi niisugust meenutama, aga selleks sunnib mind praegune vaikus ja see, et paljud keskerakondlased kannatavad Kalle Laaneti pärast. Miks peaks? Suvel heideti erakonnast välja Simmo Saar, kes võttis avalikult sõna Keskerakonna ja selle juhtide vastu.

Inimestel on vaba võimalus minna sinna erakonda, kus neid ootavad nende aatekaaslased ja on rõõmuga nõus neid vastu võtma. Meie astusime Savisaare juhitud erakonda, ja viimane kongress näitas, et enamus, s.o Keskerakonna õiglasele vaimule truus jäänud osa erakonnast, tahab Savisaare jätkamist. Võib-olla Savisaare vastu hääletanud inimesed tahavad hoopis uut erakonda ja nad ei kuulu enam ammu meie juurde? Laanet ja Seppik võiks ka ise mõelda sellele, et ehk ollakse vales erakonnas.

Muidu tekib paratamatult tunne: Savisaart vajatakse vaid selleks, et erakonna abiga kõrgesse ametisse tõusta, kuni Euroopa Parlamendini välja. Kui see kõik käes, siis jagatakse erakonna esimehele ja meie kampaania tegijatele meedias „haisvaid iseloomustusi“. Sõimates Savisaart, sõimatakse ju ka mind. Selline mulje igatahes jääb. Kas Savisaar on tõesti nii nurka surutud, et ta ei saa jagu reeturitest, tagedatest vastastest ja ärakasutajatest? Organisatsiooni tervise huvides võiks ju nendegi „pühade ja puutumatu“ kohta mõne luukere avalikustada. Näiteks olen lugenud mitmestki kommentaarist, et nii Laanetit kui ka Seppikut kahtlustatakse Kapo huvide teenimises. Algul tundus see täielik absurd, aga nüüd hakkab mõtlema: miks muidu Savisaare lähikonnas kaua liikunud mehed ära pöörasid? Seppik oli Savisaare sõber, ja murdis kuidagi äkki. Selleks pidi ju olema tugev põhjus?

Lugupeetud keskerakondlased, vaadake avalikult pilguga, mis riigis toimub! Meie oleme jäänud ainsaks, kes veel räägib riigi püsimisest, eestlaste vaevadest ja venelaste murede tunnistamisest. Kas te siis ei näe, milliste vahenditega meie erakonda tambitakse ja miks seda tehakse?! Muide, peaaegu samal tunnil, kui „lihtliige“ Laanet ERR eetriskäis, sai ta vahetult ühes kesklinna baaris kokku Seppikuga. Sellepärast ma õigupoolest selle vihase kirja kirjutasingi, sest sain seda teada. Ju oli ühist arutamist: kuidas Keskerakonda edasi mõnitada.

Mida teie arvate, lp. Vaikiv Enamus? Kui me ise ei julge oma erakonda puhtana ega pühana hoida, siis me suremegi. Nagu Koonderakond, nagu Rahvaliid, nagu Rohelised. Kui Keskerakonnast ei kao need, kes seda hävitada tahavad, siis varsti hakkavad kaduma need, kes seda hoida soovivad.

Tiiu, Keskerakonna liige 1994. aastast,
KE mitme valimiskampaania korraldaja

(Autori täieliku nime hoiab toimetuse repressioonide ärahoidmiseks saladuses.)

Kas Eesti valmistub sõjaks?

Just nii küsis minult üks vana tuttav. Kui talle arusaamatutes otsa vaatasin, tõttas ta oma küsimuse tagapõhja selgitama. Rahandusvaldkonnas tegutseda inimesena oli ta tavakodanikust tähelepanelikumalt uurinud riigieelarvet ning seeläbi avastanud, et samal ajal kui valdavas osas kulusid kokku tõmmatakse, suureneb Kaitseministeeriumi eelarve tervelt 22 protsendi võrra. Ning seda ajal, mil kultuuritöötajate palk on drastiliselt vähenenud ja õpetajatel, maa soolal, tuleb oma õiguste eest streikida.

Ajalooline kogemus õpetab, et kui valitsuse populaarsus langeb mitte päevade, vaid lausa tundidega, vajab riik väikest võidukatsõda või vähe-malt sangarlikku lahingut. Aga kellega me siis õigupoolest

sõdida kavatseme? Soomega poleks nagu põhjust ja Rootsigi on viimastel sajanditel Eesti suhtes hästi käitunud. Lätlastega seisime koos Balti ketis ning Ainaži (Heinaste) tagasivallutamine poleks kõige sõbralikum tegu. Meie suurim vingamees ja tüllikiskuja on Venemaa, ent andke andeks! Paari päevinäinud haubitsa ja pioneeripataljoniga rünnata tuumariiki oleks enesetapjalik. Jääb üle vaid sisesõda opositsiooni vastu. Ning seda on meie valitsus ka edukalt alustanud. Tulemuslikult on läbi puistatud suurima opositsioonierakonna peakorter ning algatatud ülemaailmne kirjaafäär, mille olemust on küll raske mõista. 450 lehekülge eraviisilist lobisemist andsid presidendile põhjuse tulla Ärmalt tähtsa

talubisnise juurest pealinna telestuudiosse ning hoiatada: Isamaa on ohus! Varasemate jamade puhul vaikinud peaministergi paotas suu ning rääkis midagi demokraatia haprustest. Positsioonisõda algas valitsusele võidukalt ning ajakirjandus sai suure kondi, mida järgnevate nädalate vältel mõnuga järada. Luuraja Põdra amokk Vene kriminaalidega ja elamislubade müügist saadud rahaga täidetud ämbrid valitsuspartei peakorteris pole ju teema, mille kohta prokuratuur infot tilgutaks. Nii et siis – vaikus! JOKK ja MOTT.

Ent tuleme tagasi eelarve juurde. Lisaks Kaitseministeeriumi rahaliste võimaluste kasvule on veel üks paillaste, kellele ilma väiklase kadet-

semiseta pappi juurde pritsitakse. Sulgeme päästekomandodid, hoiaime igapäevaselt kuritegevuse vastu võitlevaid politseinikke naeruväärsel palgal, ent KAPO saab oma alati kätte. Poliitilise politsei järgmise aasta eelarvemuudustab 25 miljonit eurot, samal ajal kui läbi Kulka (Kultuurkapital) kulutatakse tervele eesti kultuurile 21 miljonit. Omasid peab hoidma ja sisesõda pole veel võidetud. Lähipäevil tuleb nähtavasti veel üllatusi, arvas mu erudeeritud tuttav. Küllap on tal õigus, sest Rahvaliidu saatuseni on Keskerakonnal veel pikk maa ja valitsust aitab vaid võidukas sõda.

Ivar Põllu
harrastusanalüütik

Liberdemokraatia viib anarhiani

Meil on seljataga 20 aastat ise-seisvat ja (niivõrd kui võrd) sõltumatut Eesti riiki, millest on kõigile jäänud erinevad mälestused. Neid kujundavad eelkõige kõrged riigiametnikud ja nende suhtumine oma rahvasse. Igavesti jäävad meelde president Lennart Meri süütavad kõned ja rõhutamis: Eesti on demokraatlik õigusriik! Tema lennukaid lauseid kordavad meie riigi kõrged ametnikud tänini. Demokraatia liberaliseerimine viib aga anarhiani. Õigusriigis peaks õiguskaitseorganite töö olema sedavõrd efektiivne, et kohtuprotsessid ei veniks aastatepikkusteks. Pidevalt antakse kurjategijatele kohtu

alla politseinikke ja isegi kohtunikke. Oleme tihti kuulnud kõrgete riigiametnike väiteid, et nende kõrged palgad on korrelatsioonis nende suure vastutusega, ent tegelikkus on näidanud, et mõnigi kõrge riigiametnik pole mingil määral kandnud vastutust raskete tagajärgede eest, mis nende tööloikudes on aset leidnud. Piisab, kui tuletan meelde Põlvamaal kõrge politseiametniku juhtimisel läbi viidud läbiotsimist uurimistoimingul, kus hukkus kaks inimest. Ka siin ei vastutanud traagiliste tagajärgede eest mitte ükski kõrge riigiametnik, rääkimata kapo juhtkonnast. Möödunud aasta lõpul juh-

tusin kuulama Kuku raadio saadet, kus riigikoguliige Andres Anvelt avaldas arvamust selle kohta, miks kaitsepolitsei ise uurib oma kolleegide poolt toime pandud kuritegusid (Indrek Põdra juhtum). Kummaline oli Anveldi väide, et selles polegi midagi iseäralikku.

Alles 4. jaanuari Õhtulehest võisime lugeda, kuidas politsei ekskomissar Aivar Krusta kuritegu uuriti seitse ja pool aastat ning seejärel menetlus lõpetati, kuna see oli kestnud liiga kaua ja tõde ei suudetudki tuvastada.

Lisaks veel näite kõrgest politseiametnikust, kes oma ametiseisundit kuritarvitades 1990.

aastate keskpaiku omakasu ajenditel pani toime kaks ametialast kuritegu. Raskeim karistus selle eest oli töölt vallandamine. Prohvetlikult märkis tollane rahvahäl: kõrge riigiametnik lahkus töölt selleks, et edaspidi karjääriredelil kõrgemale tõusta. Tõepoolest nii oligi – vallandatud riigiametnik töötas hiljem sise-ministrina!

Mis asi see demokraatlik õigusriik siiski Eesti mõistes on, jääb minule arusaamatuks. Minu arusaamist mõõda ei saa riiki, kus sellised asjad aset leiavad, mitte kuidagi nimetada demokraatlikuks õigusriigiks.

Jaak Laidla, Harjumaa

Põhiseadus olgu ikka täitmiseks!

Kes oskab lugeda, võib veenduda, et Eesti Vabariigi põhiseaduses on Riigikogu valimiste kohta §60 kirjas: valimised peavad olema üldised ja **ühetaolised**, hääletamine aga **salajane**. Kui üks osa hääletab valimisjaoskonnas, kus need tingimused on täidetud, siis teine osa teeb seda elektrooniliselt. Seega saab nii ühetaolisuse kui ka salajasuse nõue eiratud, sest kuidas saab valimiskomisjon tagada, et elektrooniline poolthäääl pole tulnud tasu eest, vägivallaga ähvardades vms. Tegelikult oleks väga lihtne tagada elektroonilise hääletuse vastavus põhiseadusele. Selleks tuleb kõigil hääletada valimisjaoskonna kabiinis. Siis saaks tagatud, et: valimised on ühetaolised; hääletamine on salajane; pole vaja trükkida hääletusedeleid ja igas valimisjaoskonnas rakendada suurt meeskonda nende kätteandmiseks valijaile. Arvuti loeb jooksvalt hääli ja arvutab hääletamas käinute protsenti, nii on kohe valimisjaoskonna sulgumisel andmed olemas. Pehmelt öeldes, on imelik, aga tegelikult õõvastav kuulda Eesti Vabariigi „eliidilt“, et **üks kord nelja aasta tagant** minna valimisjaoskonda oma kodanikukohust täitma on nendelt liiga palju nõutud. Äkki nad ei viitsi muidu hääletada – anna neile võimaluse põhiseadust rikkuda?! Kui ükskord jõutakse põhiseaduse korrigeerimiseni (see on äärmiselt aktuaalne seoses Eesti saamisega Euroopa Liidu liikmeks) peaks valimistest osavõtt kui kodanikukohuse täitmine tehtama **kohustuslikuks**.

Ari Välja, emeriidotsent, Tartu

Ilmakütmisest

Küttekulud, olenemata soojast talvest, on jälle laes. Musta huumorina on lumevalges jälle näha kuumaveetrasside võrgustik. (Isegi mullune lumerohkus ei käinud igal pool üle trasside soojaleketest.)

Kuidas on meie kaasaja tehniliste võimaluste puhul võimalik, et elanikke sunnitakse kinni maksma mitte ainult korteri küttekulu, vaid ka trasside soojapidamatust, mis automaatselt arvestatakse küttekulude hulka? Mida rohkem kütlast tuleb, seda kasulikum soojamüüjatele. Kas jõuab kuum korteritesse või kütab ilma, sellest nende rahnipea ei valuta.

Arusaamatuks jääb ainult kütmise eest vastutavate asjapulkade ükskõiksus, suisa vägivald kodanike kukru kallal. Tervelt paarkümmend aastat on liugu lastud nõukaegsel „rasval“, ainult soojahinda tõstes ja lubamatu olukorra muutmise investeerimata. Varased lilled ja hiiline muru kütetrasside kohal on küll kenad, kuid siiski tohutu raiskamise kitsal ajal. See on vägivald kütetarbijale kallal – kortermaja korterit ju soojavõrgust välja ei lülita.

Ülemad ja valitsejad vahetuvad, aga kütetrasside raiskavus ei ulatu kellenigi. Kõik kallineb, aga vastuväiteid meie valitud usaldusisikuult praktiliselt ei mingeid. 20 aastat kütame ilma – ja ikka on kõik JOKK. Naljaga pooleks: kas mitte siit ei algagi see koletu globaalne soojenemine? Ega's praegu kilbile tõstetud roheline mõtteviis see ka eriti pole, kui muru talvel rohetab.

Arusaadav, et rahastatud asjameestel pea sellest ei valuta. Teine lugu on vananeva magalarahvaga, kel kommunaalikulud nullivad pensi, nagu polekski neil vaja inimlikumaid elamistingimusi, et nn kartulikoortest kaugemale jõuda.

Kuidagi imelik on nentida, et kütte ja soojaga oli ENSV-s kõvasti lahendam kui praegu. Siis korvas viletsad trassid peaaegu olematu soojahind. Kas nüüd pole kurjast tulde lasta riigi, s.t rahva vara, samas verepisarateni lüpses ikka neid kõige haavatuid, väikese sissetulekuga elanikke? Kuidagi ei tahaks vastse Vabariigi kohta öelda: tahtsime parimat, aga läks nagu ikka...

Kas on rohtu, mis avitaks? Vähemalt lubadeski, enne järgmisi valimisi?

Ubinas, mustamäelane, Tallinn

Südamlik kaastunne
Siret Kotkale kalli
vanaema kaotuse puhul.

Erakonnakaaslased

„Kultuurikoguja 2012“ vaagis tulevikustsenaariume

19. jaanuaril toimus Tallinnas Salme kultuuri-keskuses Keskerakonna Kultuurikogu mõttekonverents „Kultuurikoguja 2012“, mis vaagis eesti kultuuri ellujäämisvõimalusi üha õhemaks muutuva riikliku rahastamise tingimustes. Peaegu sadat kohaletulnud kultuurikogujat tervitasid erakonna aseesimees Enn Eesmaa ja Põhja-Tallinna linnaosavanem Karin Tammemägi.

Kultuurikogu esimehe Raivo Raave sõnul on rahvus-kultuuris peidus sisemisi ressursse, mis arenguprotsessi ka alarahastamise tingimustes teatud aja vee peal hoiavad, ent lõputult niisugustele reservidele loota ei saa. „Kultuur ei ole pehme väärtus, vaid kõige alus. Otsekuu jäämägi, mille loomingupealisehitus on nähtav, väärtushinangutest ja ühiskonna hoiakutest koosnev tugisüsteem jääb aga varju,“ rääkis Raave.

Pikema ettekande Eesti kultuuripoliitika eilsest ja tänasest pidas Riigikogu liige Jaak Allik. Sõnavõtja leidis Keskerakonna ja sotsiaaldemokraatide kultuuripoliitilistes seisukohtades palju ühist ning nägi selles vallas kahe erakonna avaraid koostöövõimalusi.

Kultuuriministri lähtunud Eesti raamatukogude tööpõhimõtetele järgi sekkumise valguses kõlasid eriti päevakajaliselt Eesti Raamatukoguhoidjate Liidu esinaine Katre Riisalu mõtted kirjanduse tähtsusest kohaliku kultuurifooni loomisel. Pika staažiga raamatukogutöötaja pidas tähtsaks seda, et inimesed lugemiseks aega leiaksid, ning avaldas lootust, et kergemate, meelelahutuslike teostega alustajad leiavad kord tee ka süvakirjanduse juurde.

Kultuurist ja traditsioonidest kõneles kohaletulnuile muinsuskaitseveteran Trivimi Velliste, Tallinna vanalinnast kui maailmapärandist – kunstiteadlane Jüri Kuuskemaa. Huvitava teemapüstitusega Kultuuripealinna 2011 tähendusest pealinna ja kogu Eesti kultuuripildi avardamisel esinesid Jaanus Mutli ja arhitektuuribüroo KAOS arhitektid. Kultuurse telekanali loomise võimalikkuse üle diskuteerisid Tallinna Televisiooni peatoimetaja Mart Ummelas ja telelegend Enn Eesmaa.

Kokkuvõtva arvamussõnavõtuga „Kultuur ja meie“ lõpetas infotiheda konverentsi Riigikogu kultuurikomisjoni liige Mailis Reps.

Kuna huvi Keskerakonna kultuurikogu töös osalemiseks on suur, otsustati täiendada kultuurikogu põhikirja punktiga, mis võimaldab koguga liituda ka neil, kes toetavad Keskerakonna maailmavaadet, kuid erakonda ei kuulu.

Kultuurikogu eestseisuse uuteks liikmeteks valiti Mailis Reps ja Enn Eesmaa. Esimeheks taasvaliti Raivo Raave, aseesimeesteks Toomas Loo ja Arvo Haug.

Keskerakonna pressiteatest

VIIVAD LÄBI: Üritust juhtisid Riigikogu liige Enn Eesmaa ja Kultuurikogu esimees Raivo Raave.

KUULAVAD: „Kultuurikogujast 2012“ saabus osa võtma meeldivalt palju inimesi. Esireas (paremalt) Trivimi Velliste, Jaak Allik ja Mailis Reps.

ARUPIDAMINE: Kunstiteadlane Jüri Kuuskemaa ja Tallinna abilinnapea Mihhail Kõlvart vestluskoos.

Fotod: Indrek Veiserik

Keskerakond pidas uusaastapidu

Keskerakond pidas 21. jaanuaril Tallinnas Salme kultuurikeskuses uusaastapidu, kuhu tuli meelt lahutama kümneid rõõmsaid keskerakondlasi ning nende sõpru ja toetajaid. Peost võttis osa nii eakamaid keskerakondlasi kui ka noorema põlvkonna esindajaid. Uusaastapeol pidutses teiste seas ka riigikogulane Peeter Võsa. Kohal olid erakonna esimees Edgar Savisaar ja aseesimees Kadri Simson. Muusikat tegid Uku Suviste ja Mait Maltis.

Fotod Keskerakonna kogust

Palju rõõmsaid inimesi üheskoos meeldivaid hetki nautimas.

Uusaastapeol pidutsesid Peeter Võsa ja Viktor Vassiljev.

Mait Maltise liigutavate muusikapalade saatel keerutati jalga tantsupõrandal.

TALLINNA TV

30. jaanuar – 5. veebruar

ESMASPÄEV, 30.01

08:55 KAVA
09:00 TÄNA*
09:20 Terve tervis*
09:50 Aleksei Turovski lood*
10:20 Meistrite linn*
10:50 Headread*
11:20 Mina, eurooplane*
11:35 Sini - valge lipu all*
12:05 Etnos*
12:35 Harvey viimane võimalus*
14:10 Info TV
18:15 KAVA
18:20 TÄNA. Lühiuudised
18:30 Ajaga sammu*
19:00 TeTeVeke
19:20 TÄNA. Lühiuudised*
19:30 Kas tohib?*20:00 Pealinnapilt
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Tallinlase tarbeks*
21:30 Spordisõbrad
22:00 Leedi Chatterley
00:45 KAVA
00:50 TÄNA*
01:20 Pealinnapilt*
01:50 Spordisõbrad*
02:20 Leedi Chatterley*
05:05 Info TV

TEISIPÄEV 31.01

08:55 KAVA
09:00 TÄNA*
09:30 Tallinlase tarbeks*
10:00 Kas tohib?*10:30 Pealinnapilt*
11:00 Spordisõbrad*
11:30 Kultuurimeetri arhiivist*
12:00 Koos parima sõbraga*
12:20 Venelane, razguljai!
14:10 Info TV
18:15 KAVA
18:20 TÄNA. Lühiuudised
18:30 Linna aed*
19:00 TeTeVeke
19:20 TÄNA. Lühiuudised*
19:30 Õigusnõu
20:00 Kultuurimeetri arhiivist.
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Helsinki - Tallinn
21:30 Mõtlemel taas
22:30 Liblikas piinarattal
00:05 KAVA
00:10 TÄNA*
00:40 Õigusnõu*
01:10 Helsinki - Tallinn*
01:40 Liblikas piinarattal*
03:15 Info TV

KOLMAPÄEV, 01.02

08:55 KAVA
09:00 TÄNA*
09:30 Õigusnõu*
10:00 Mõtlemel taas*
11:00 Helsinki - Tallinn*
11:30 Maatriks*
12:00 OTSE: LV
12:30 Pressikonverents
13:00 Sini - valge lipu all*
13:30 Liblikas piinarattal*
14:35 Info TV
18:15 KAVA
18:20 TÄNA. Lühiuudised
18:30 LV Pressikonverents*
19:00 TeTeVeke
19:20 TÄNA. Lühiuudised*
19:30 Pealinna Pead
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Estica. Vanalinn, 2. osa
21:30 Elu peeglis*
22:00 Lubadus
00:05 KAVA
00:10 TÄNA*
00:40 LV Pressikonverents*
01:10 Estica. Vanalinn, 2. osa*
01:40 Lubadus*
03:45 Info TV

NELJAPÄEV 02.02

08:55 KAVA
09:00 TÄNA*
09:30 LV Pressikonverents*
10:00 Pealinna Pead*
11:00 Estica. Vanalinn, 2. osa*
11:30 Elu peeglis*
12:00 Tallinn liigub*
12:30 Lubadus*
14:35 Info TV
18:15 KAVA
18:20 TÄNA. Lühiuudised
18:30 Spordisõbrad*
19:00 TeTeVeke
19:20 TÄNA. Lühiuudised*
19:30 REC
20:00 Kultuuritehas*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Kuidas panna laps 1. klassi?*21:30 Linnaruum*
22:00 Armastus koolera ajal

00:20 KAVA
00:25 TÄNA*
00:55 Kuidas panna laps 1. klassi?*01:25 Linnaruum*
01:55 Armastus koolera ajal *)
04:15 Info TV

REEDE 03.02

08:55 KAVA
09:00 TÄNA*
09:30 REC*
10:00 Kultuuritehas*
10:30 Kuidas panna laps 1. klassi?*11:00 Dokumentaalfilm. Kes meil metsas elavad
11:50 Linnaruum*
12:20 Armastus koolera ajal*
14:40 Info TV
18:15 KAVA
18:20 TÄNA. Lühiuudised
18:30 Pealinnapilt*
19:00 TeTeVeke
19:20 TÄNA. Lühiuudised*
19:30 Tartu uudised
20:00 Kultuurimeeter
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Terve tervis*
21:30 Pillimeeste klubi*
22:20 Hundioja
23:55 KAVA
00:00 TÄNA*
00:30 Tartu uudised*
01:00 Kultuurimeeter*
01:30 Hundioja*
03:05 Info TV

LAUPÄEV 04.02

08:55 KAVA
09:00 TÄNA*
09:30 TeTeVeke
09:40 Ajaga sammu
10:10 "Kaming suun" - TTVs tulekul...
10:30 Kultuurimeeter*
11:00 Kas tohib?*11:30 Tartu uudised*
12:00 Õigusnõu*
12:30 Mõtlemel taas*
13:30 Käed eemale
Mississipiist
15:10 Info TV
18:15 KAVA
18:20 TeTeVeke
18:30 Estica. Vanalinn*
19:00 Etnos*
19:30 Keskkonnapäev
20:00 Maatriks*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Jäljed*
21:20 Miniseriaal. Teise mehe pea 5/6
22:00 Ansambel MTJ 30 ja sõbrad
23:15 KAVA
23:20 TÄNA*
23:40 Maatriks*
00:10 Miniseriaal. Teise mehe pea* 5/6
00:50 Ansambel MTJ 30 ja sõbrad*
02:05 Info TV

PÜHAPÄEV 05.02

08:55 KAVA
09:00 TÄNA*
09:20 TeTeVeke
09:30 Aleksei Turovski lood, 13. osa*
10:00 Elu peeglis*
10:30 Terve tervis
11:00 Linna aed
11:30 Keskkonnapäev*
12:00 Pillimeeste klubi*
12:50 Miniseriaal. Teise mehe pea* 5/6
13:30 Ansambel MTJ 30 ja sõbrad*
14:45 Info TV
18:15 KAVA
18:20 TeTeVeke
18:30 Helsinki - Tallinn*
19:00 Kultuurimeetri arhiivist
19:30 Meistrite linn*
20:00 Sini - valge lipu all*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Mina, eurooplane, 7
21:05 Esimene armastus
22:35 Suured helid.
Barokkõhtu. Jõulud saksa ja inglise moodi.
23:40 KAVA
23:45 TÄNA*
00:05 Meistrite linn*
00:35 Sini - valge lipu all*
01:05 Esimene armastus*
02:35 Info TV

Nädala juubilar Ivan Šiškin 180

Kadrioru lossi ülakorrusel on vene maalikunsti väljapanekus kaks maali, mille etiketidel Ivan Šiškini nimi. Neist suuremal on lõiguke täiesti tavalisest männimetsast, mille esiplaani suvine päikeselõik läheb sujuvalt üle tausta salapäraseks hämaruseks. Väga lihtsa ja koduse moega pilt, mille eeskujuks sobivad metsi on Eestiskülluses. Igatüki meist võib maali ees seistes mõelda: ma olen sellises metsas käinud! Äratav tähelepanu, millise hoolikusega on iga puutüvi ja oksake maalitud. Pole põlatud aega ja vaeva nii argise ainese kujutamiseks, muutmata sealjuures kuivaks ja igavaks. Siit kiirgab soojust ja sõbralikkust.

Mets – see vaese mehe kasukas ja varaait. Kujutatav kunst oma tõelises tähenduses. Realism, ent mitte protokolliline, vaid kujutatust suuremat sõnumit kandev.

Alles hiljem märkad, et maali esiplaanil on linase särgi ja tumedate pükstega talumees, kes metsa sisenemas. Ja see pole eestlane, sest tal pole särk püksi topitud, vaid pükste peale võetatud. Venelane! Selle avastanud, oled sunnitud mõtlema, et mis seal vahet, kas siin on vene männimets või eesti männimets. Seal kuskil Peterburi taga või Pihkva ja Novgorodi kandis on ju loodus samasugune nagu Eestis. Metsadeski samasugused puud.

Õigupoolest on Šiškin mitte ainult Venemaal maalinud. Pärast Peterburi Kunstide Akadeemia lõpetamist (1860)

oli ta akadeemia nn pensionäriks Münchenis, Prahast, Düsseldorfis, Zürichis. Kus ta ka ei viibinud, ikka oli talle esmahuvitav maastik.

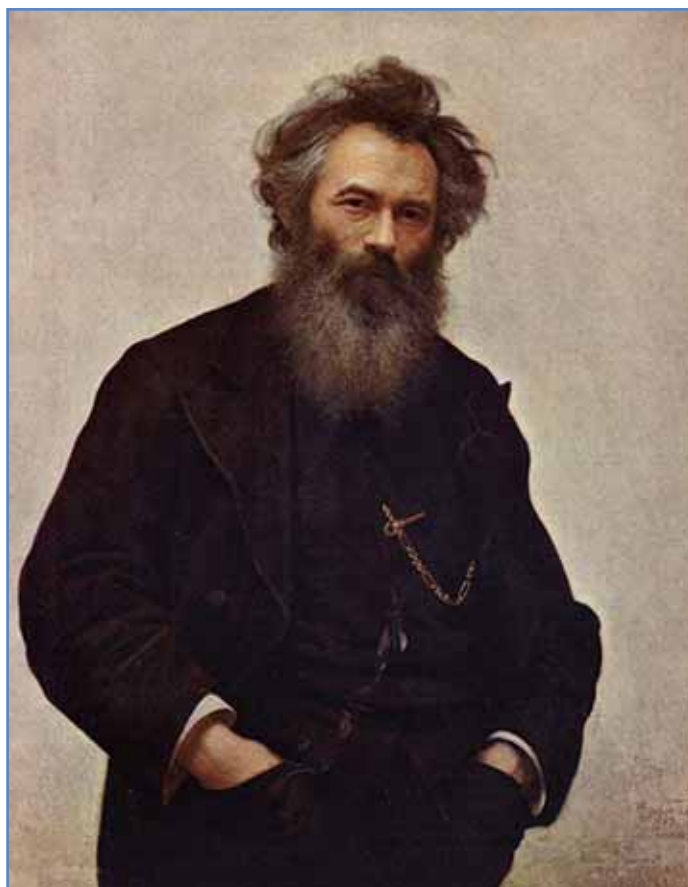
Elama jäi ta küll Peterburgi, kuid sealt tegi ta suviseid väljasõite. Eestisegi. Eriti meeldisid talle Kirde-Eesti klindilt avanevad avarad vaated merele, mida ta korduvalt maalits. Tuleb tunnistada, et vene maastikumaalile ongi üldiselt omane avarate panoraaamide eelistamine.

Suur maa, avarad stepid. Kahjuks pole need lõpmatuse hõnguga merepildid Eestisse jõudnud, vaid on jäänud toppama Venemaa kunstikogudesse.

Meile kui metsa- ja rannarahvale sobivad vaatamiseks mõlemad Šiškini maastikumaali suundumused – nii panoraaamsed avarused kui ka intiimsed metsapikeseid.

Vanemad inimesed peaksid veel mäletama pärast sõdataasutatud Tallinna Balti jaama riputatud pilte, mis pidid aitama meid internatsionaalsemaks muuta. Nende hulgas ei puudunud koopia Ivan Šiškini kõige kuulsamast maastikumaalist, mille metsalagendik kolme sealsamas askeldava karuga. Lapsena meeldis see mullegi. Alles täiskasvanuna sain teada, et maastikumaalile pühendunud kunstnik ei sõندانud ise karusid maalida, vaid palus seda teha ühel oma sõpradest. See ei kahanda pildi väärtust.

Nõukogude ajal serveeriti Ivan Šiškinilt kui peredviiznikut,

mitte kui akadeemikut. Oli ta ju millalgi maalikunsti professorina lausa Kunstide Akadeemia maastikumaali osakonna juhataja.

Hakkame ka unustama, kes need peredviiznikud olid. Aastaks 1870 oli Venemaal kujunenud rühmitus demokraatlikult häälestatud kunstnikke, kes leidsid, et akadeemismi aeg on ümber. Neil sai villand antiiksete kreeka- ja rooma süžeede korrutamise ja võltspaatosest.

Tekkis kriitilise realismi suun-

dumus, mille varal taheti tõetruult kujutada ehedat vene elu nii selle toreduses kui ka koleuses. Ühtlasi leidsid nad, et kunst peab jõudma aristokraatlikest salongidest ja paleedest ka rahva sekka, lihtsate inimesteni. Sellised kunstnikud nagu I. Kramskoi (esindatud Kadrioruski), N. Gay, G. Mjassojedov, V. Perov, I. Šiškin jt rajasid 1870. aastal Kunsti Rändnäituste Vennaskonna (*Tovarištšestvo peredviiznõh hudožestvennõh vōstavok*). Hiljem liitusid nen-

dega sellised säravad kujud nagu I. Repin (meilgi Kadriorus näha), I. Levitan, vennad Vasnetsovid, A. Savrasov ja paljud teised. Vennaskonna liikmeid hakati nimetama rändnäitusteks, vene keeli *peredviizniki*. Samal ajal, kui Prantsusmaal hakkas sündima formaalseid uuendusi esitav estetistlik impressionism, Vene modernistid eelistasid tugeva literatuurse ja sotsiaalse alltekstiga kriitilist realismi. Vormikõnelt jäi see konservatiivseks kuni XIX sajandi lõpuni, tuginedes akadeemilisele realismile.

Nõukogude ajal ülistati peredviiznikuid kui kunstkultuuri kõrgeimat saavutust ja nõuti ka „vennasrahvaste“, sealhulgas eesti kunstnikelt peredviiznikute laadi matkimist, kuid ilma kriitilise noodita. Kui meil algas 1960. aastatel kunsti vabanemine „sotsialistliku realismi“ kammitsatest ja Eesti näitusesaalistesse ilmusid Lääne-Euroopa moodsatest kunstivooludest innustunud teosed, minetasid peredviiznikud meie kunstiavalikkuse silmis suure osa oma särast.

Ent aeg on nii palju edasi läinud, et kujutatav kunst on asendumas installatsioonide, *performance*’ite ja videodega. Koguni mõned meie kunstiakadeemia professorid väidavad, et kunstnikuks saamiseks pole enam vaja osata ei joonistada ega maalida. Moodsust ei püüa olla ei kujutatav ega kaunis. Sotsiaalkriitiline suund ja literatuursus on küll samavõrd moes nagu oma-

aegsetel peredviiznikutel, kuid sellises vormikõnes, millest suur osa kunsti publikust aru ei saa. Põhimõte „Kunst kuulub rahvale“ on hüljatud. Hiljuti oli Tallinnas Draakoni galerii akna sellise hoiaku sümboolne matus: kalmisturist pärja ja tekstiga „Kunst kuulub rahvale“. Nooruke autor ei saanud vist isegi aru, kui ülbe ta on.

Sel taustal pole imeks panna, et meie Kunstihoones lõi uuema aja publikurekordi Enn Kunila erakogu näitus, mis esitas eesti maalikunsti klassikat Konrad Mägist Olev Subbini. See äratas iha näha pilte, mille autorid ka maalida, joonistada ja kujutada oskasis (või oskavad) ning esitavad meile midagi kaunist ja meeliülendavat. Tunnistan minagi, et vaatan parema meelega Ivan Šiškini metsavaadet kolme karuga kui „kunsti matust“, võdisevat videot, pulkadest või utiliitist kokku klopsitud moodustist või etendust, mille vältel keegi ühte jalga üle põlve tõstab ja langetab.

25. jaanuaril täitub 180 aastat vene maastikumaali korüfee Ivan Šiškini sünnist. Ta tuli ilmale 1832. aastal Jelabugas Tatarimaal ning lõpetas oma elupäevad Peterburis 20. märtsil 1898. Tema loomingu säravaim osa on koondunud Tretjakovi galeriisse ja Vene Muuseumisse. Muidugi on tema maale ja oforditehnikas gravüüre ka mujal, sealhulgas meil Kadriorus.

Jüri Kuuskemaa

Telli KESKNÄDAL!

Loe, mis elus tegelikult toimub!

2012. aasta 12 kuuks KESKNÄDAL soodsalt: üks aastatellimus vaid 20 eurot (tavahind 27 eurot)

Sooduskampania jätkub kuni 31. jaanuarini 2012

Helista 617 77 17 või www.tellimine.ee või tellimine@expresspost.ee

Kõigi detsembris ja jaanuaris Kesknädala tellinud lugejate vahel loositakse välja kirjastuse Revelex ja kirjastaja Richard Siku poolt välja antud raamatuid tuntud ja armastatud maestrost „Eri Kläss – kultuuri suursaadik“. Raamat sisaldab pikka intervjuud (autor Ivo Parbus) ja palju pilte.

Kohtumised Tartus

Pühapäeval, 29. jaanuaril kell 13 saavad Keskerakonna Tartu büroos (Ülikooli 12) kohvilauas kokku seniorid.

Kooli avalik-õiguslik viha Toobali vastu

Kesknädala meediakommentaar

Esmaspäeval, 23. jaanuaril Vikerraadio eetris kõlanud Rain Kooli meediakommentaari sellest kui hea inimene on Mihkel Raud ja kui paha on temaga võrreldes Priit Toobal, tõi vanematele meelde parimad propagandanäited 1950. aastatest, mil rumalale rahvale hüüti ette, keda austada ja keda kuulutada kodanlikuks natsionalistiks. Seda, et Kooli ei salli Keskerakonda, teavad muidugi kõik juba ammu – ERR-i sobib selline „tasakaalukas“ arvamusaavaldaja kõigiti. Muuli ja Samost hakkavadki maha käima, nende kuulatavus ju väheneb. Kuid nüüd avalikustas Kooli ka selle, et vihkab personaalselt Toobalit. Kesknädal kahtlustab, et Kooli viha põhjustas Ringhäälingunõukogu liikme Toobali suhtlus Margus Allikmaa, Tarmu Tammerki ja Hagi Šeiniga ERR-i juhtkirja teemal.

ERR-i portaali hakkas uuest aastast avaldama juhtkirju, mis ajakirjandusmaailmas väljendavad teadaolevalt toimetuse seisukohti. Juhtkiri ei saa olla erapooletu, sest juhtkirjakirjutaja peab valima, kelle või mille poolt või vastu ta sõna võtab. Kuid maksumaksja raha eest töötav avalik-õiguslik institutsioon ei saa omada mingit „oma“ positsiooni, vaid peab tasakaalukalt esitama erinevaid arvamusi.

Kesknädalale on teada, et juhtkirja soovis ERR-is väga juurutada just Rain Kooli. Näiteks 11. jaanuari juhtkiri väitis pahatahtlikult ja muide ka absoluutselt ilma igasuguse aluseta, et Keskerakond tahab teda tabanud nn Kapo-skandaali summutada tasuta pealinnatranspordiga. Juhtkirjast jäi kõlama ERR-i vääramatu etteheide: kõik, mida teeb keskerakondlik Tallinna linnavalitsus, on üdini halb.

Erameedia võib endale lubada suvalisi järeldusi, sest see on nende poliitiline valik. Aga kui ERR sekkub erapooletult poliitikasse, on see ka maksumaksja asi, muu hulgas ka Keskerakonda valinud üle poolte tallinlaste asi.

Küündimatule kirjutisele on selgituseks igaks juhuks alla kirjutatud, kui keegi aru ei peaks saama: „Juhtkiri väljendab ERR-i uudisteportaali toimetajate seisukohti.“ Kui Toobal pöördus küsimusega Rahvusringhäälingu juhtkonna poole, et mis värk selle poliitiliselt erapooletu juhtkirjaga ikkagi on ja kes seda „ERR-i seisukohta“ tegelikult levitab, vastas ERR-i juht

Margus Allikmaa: „Need arvamusaavaldused on alati ühislooming. Toimetuse tuleb kokku ja arutab ning siis pannakse tavaliselt keegi kirjutama. Ma ei tea, kelle arvutis sündis tänane aramus, aga selle kujunemisse andsid oma panuse Laur Viirand, Heikki Aasaru, Anneli Arusaar, Oliver Kahu, Rain Kooli, Karin Koppel, Aleksander Krjukov, Marek Kuul, Inga-Gretel Linkgreim, Priit Luts, Merili Nael, Sven Randlaid ja Aivar Pau. Meie arvamused sündivad ainult siis, kui valdavad enamik ehk tegelikult kõik sellel päeval tööl olevad toimetuse liikmed sellega nõustuvad.“

Eetrietik Tarmu Tammerk kirjutab kahtlase tasemega juhtkirja kohta järgmist: „...ei saa žanriliselt eeldada, et juhtkiri oleks tasakaalus. Ent siin on ERR-i seisukohalt probleem. Minu hinnangul ei ole ilma autori nimeta, meediaorganisatsiooni nimel kirjutatud juhtkirjažanr oma olemuselt sobilik ERR-i kui avalik-õigusliku meediakanali uudisteportaali. Juhtkiri kui toimetuse või meediaorganisatsiooni arvamusaavaldus eeldab poole valimist ja neutraalse positsiooni hülgamist. Samas on ERR-i kui avalik-õigusliku meediakanali üks oluline kohustus olla oma ajakirjanduslikus tegevuses tasakaalustatud ja erapooletu. Juhtkirja žanri sisseviimine uudisteportaali võib hakata kahjustama ERR-i tasakaalustatuse põhimõtet.“

Ringhäälingunõukogu esimehe Hagi Šeini seisukoht: „Mulle teada oleva praktika kohaselt oleks mõistlik piirata juhtkirja temaatikat vaid ERR-i enast puudutavate küsimuste käsitlemiseks. Muudes ühiskonnaelu puudutavates küsimustes on selle žanri viljelemine ERR-i väljaannetes ebakohane.“ Teema lõpetuseks teatas Allikmaa kõigile asjaosalistele: „...lõpetasime tänasest päevast juhtkirjade kirjutamise. Proovisime, testisime, lootsime ja saime selgeks, et juhtkiri ajakirjandusliku žanrina avalik-õigusliku ringhäälingu arsenal ei sobitu.“

Mõeldud-tehtud! Aga selleks pidi poliitik Priit Toobal kasutama oma liikmelisust Ringhäälingunõukogus, et ajakirjandushiule tema ülesandeid ja piire meelde tuletada. Ja näib, et Rain Kooli solvus ainsana – tema varjamatus vihast pulbitsev meediakommentaari kõneleb pigem kättemaksust kui tasakaalust.